

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Józseftér 10,
hová minden küldemény
intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt
Fél évre . . . . . 4 »
Negyedévre . . . . . 2 »
Az »IFJUSÁG«-gal együtt
évente két forinttal drágább

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

Márczius. Irta: Gerő Ödön. — Biztató jelek. Irta: Szabolcsi Miksa. — Rezerviszt Silberstein. (Tárca.) Irta: Hazai Hugó. — Purim. Irta: Dr. Schwartz Mór. — Bécsi komédia. Irta: Dr. Fleischmann Sándor. — Eszter. (Vers.) Irta: Dr. Kiss Arnold. — Jámbor elmékedések. Irta: Gerő Károly. — Purimi sütemények. Irta: Haber Samu. — Gyöngyszemek a talmudból és midrashból. — Egy némely ünnepekről. (Vers.) Irta: Roboz Andor. — Friedmann, a szocialista. Irta: Dr. Aczél Endre. — Csáky szalmája. — Hírek. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1898. márczius 6.) 5658. Adar hó 12-ike. Hétfő 13-ika. (Eszter böjtje). Este beköszönt Purim ünnepe. Templomokban és imaházakban fölolvassák a Megillát. (Eszter történetét.) Kedd 14-ike. Purim. Szerda 15-ike. Susan-purim. Csütörtök 16-ika. Péntek 17-ike. Szombat (Sabosz-Poro.) 18-ika. Hetiszidra: Ki-Sziszó. (Mózes II. könyve 30. fejezete 11. versétől a 34. fejezet végéig). Haftóra: »Vajhi d'var Hassém élai lemór. Benodom bész-Jiszroél jósvim aladmoszom . . . » (Ezekiel 36. fejezete 16. versétől a fejezet végeig.)

Márczius.

Földindulással, az ősi tűz forradalmában születik a bazalt. Az ormóttan sziklák olyanok, mintha a teremtés művének monumentumai volnának. És folyik körülöttük a próbálkozó természet mesterkedése, a víz akaratossága, a tűz szégyessége, nemzedékek formálása, fajok pusztulása, élet és élettelenység szüntelen változása. A bazalt pedig fenséges erővel mered a törpe igyekvésekre. Az ő sziklavilágát nem érik. A vihar is csak játék neki, a zivatar csak tréfa, a környező háborgás csak zúgás neki, csak hang, amelyet visszaver az ő sziklafala.

És földindulással, az ősi tűz forradalmában lett erőssé, szabaddá a magyar néplelek. A bazaltnak testvére. Fenséges kősziget az igyekvések és mesterkedések hullámszásában. A szabadság a világa, minden egyébre idegenül tekint, mint ahogy a bazalt idegenül bámul rá a körülötte okvetetlenkedő erőlködésekre. De nem haltak el az erei, amelyek a belső tűz vezető utjai, s haszertelen lesz körülötte a háborgás, megindul ez a tűz és megindul a föld, és megnyilvánul a szabadsághoz való szent akarata.

Hogy háborog és tajtézkik körülötte a szennyes hullámtenger, amely iszapot iszapra hord, hogy eltemesse, és hullámot hullám után kerget, hogy szétrombolja mindazt, amit itt is, ott is megteremtett a szabadság akarata! És el is temetődnek, szét is rombolódnak erre is, amarra is a

vulkanikus alakulások. A víz leküzdi a tüzet, csak a bazaltszikla, a magyar néplelkület szabadsághoz való akarata áll büszkén, hajthatatlanul. Mert földindulással, az ősi tűz forradalmában született a bazalt, s a környező háborgás csak hang neki, melyet visszaver az ő sziklafala.

Szabad a magyar, mint ahogy megfogadta félszázaddal ezelőtt a muzeum oszlopos csarnoka előtt, mikor elmondta a nagy esküformulárét: esküszünk, rabok többé nem leszünk. Akkor a népakarat csak óhajtás volt, ma a teljesülés. Akkor vihar volt, amely szédülta a börtön falait, ma verőfény, amely a ködöt oszlatja. Akkor lelkesedés volt, amely teremtett, ma elszántság, amely fentart. Akkor harag volt, amely harcra kelt, ma gondosság, amely őrt áll.

Szabad és önálló a magyar. A márcziusi követelések teljesedtek. A magyar államnak hatalma és tekintélye van. Viharokban lettek valóssággá az álmok és szenvedésekben lett sebezhetlenné a nemzeti erő. A nyomás fejlesztette, mint ahogy gyémánttá formálja a carboniumot. A szabadság energiájával forrasztották egybe a história kohójában. A szabadság a magyarság ereje, s a szabadelvűség a szabadság ereje. Az ő kegyelmükből valósult meg a nagy márcziusi fogadalom.

A nemzeti jogok álmodozói az emberi jogok szentségét is hirdették. Szabad Magyarországnak demokratikus Magyarországnak kell lennie. A jogegyenlőség nem a humanizmus eszméje, hanem

a józan belátásé. A reakció ellen a néperő a védelem, a néperő pedig a népszabadság. Az elnyomottak fölszabadítása nem humanisztikus gondolat, hanem a néperő szervezése. A nép az erő, a hatalom. A reakció is a népet mozgósítja, ha zsákmányra indul, a reakcióval is csak a néperő bír meg.

Ott kúnt a nagy világban behorpadnak a szabadság vulkanikus alakzatai. Nem volt keménységük. Tűzben születtek, de csak lávává lettek. Vagy puha közetté, amelyet elmorzsol a széljárás és a vízverés. Ime összeroskadt körülöttünk a szabadságot őrző szabadelvűség és nyomorékká lesz a szabadság. Hát nálunk hogy lesz a tűzforradalom szülöttjével, a szabadsággal? . . . A bazalttal nem bír a hullámnnyaldosás és nem bír a szél csókolgatása. A magyar néplelkületen máig is uralkodik a nagy szabadság fogadalma, s uralkodni is fog rajta, míg az elemei úgy meg nem változnak, hogy a magyar építhetön elvész mellőle.

Ennek az uralomnak félszázados jubileumát készül megülni nemzetünk. Ugy, hogy imádkozzék mindenütt a hála és tegyen fogadalmat mindenütt a hazafiság. Mindenütt, ahol magyar a lelkelet, mindenki, aki lélek a magyar néplelekből. És imára fognak gyülekezni országszerte zsinagógáinkban is, hogy ünnepeljen a zsidó magyarság is, mikor az egész magyarság ünnepel. És nem lesz és ne legyen zsidó templom, amelyben a magyar szabadság ünnepét hétköznapnak tartják.

Ezekben a templomokban nem új szó a szabadság. Hány szabadságünnepet ült meg bennük keserves rabságban a zsidó! A pészáchét és purimét és a többi valamennyit, amelyek a népszabadságnak legendás jubileumai. Most is, tavasz sejtelmes jöttével, egy régi szabadságról szóló történet, a purim-megiláé éled új életre. Oh, tudja a zsidóság, hogy mi a szabadság, mert mindig álmódott róla, és néha jutott belőle része! — Az a különbség a között a mindig és néha között: az ő szabadságra való tanítója. És ebben az iskolában tanult meg szabad magyarrá lenni.

Hát szólaljon meg az ima a templomokban és az öröm a szivekben, mikor ünnepe van a magyar szabadságnak!

Gerő Üdön.

Biztató jelek.

A békéről nagyon szép mondások vannak a talmudban. Többek közt az is, hogy Izrael egész történetének nem volt szebb napja, mint az a nap, melyen a meghasonlott törzsek ki békültek; vagy: hogy az összes javak közt Isten a békét találta a legnagyobb jónak, melylyel Izraelt megáldotta; vagy: hogy a bálványimádó pogánynál is gonoszabb az olyan szent, ki a

községben a békét megzavarja; vagy: hogy Izraelhez, ha béke uralkodik soraiban, nem fér hozzá büntetés, még akkor sem, ha Istent tagad. És e mellett a gyönyörű sentenciák mellett egyenetlenség és széthúzás vigan dülnek táborunkban és Hámán ma is azzal kezdhethé a vádját, a mivel 3500 év előtt kezdette: »van egy nép, szétszórva és földarabolva«: szétszórva külsőleg és földarabolva belsőleg, — jegyzik meg a kommentátorok.

Mert ez a vád igaz és nem az, amelylyel a mai Hámánok operálnak: a szolidaritás vádja. Nézenek csak szét a kettős hitközségekben, kérdősködjének csak a kultuszminiszteriumban.

Nem panaszkodni akarunk, hisz eleget fölpanaszoltuk már e lapokban belső helyzetünket, mely akadályozza a fejlődést és azt, hogy olyan részt kérjünk ki magunknak a magyar haza fölvirágoztatásának nagy munkájából, a milyen bennünket megillet. Nem panaszkodni, sőt inkább azokról a jelekről akarunk szólni az örömek e napjaiban, melyek arra mutatnak, hogy a viszály sorainkból tán mégis tünni fog, és ha nem is ma és ha nem is holnap, de támadhat nem sokára egy egységes magyar Izrael, javára a magyarnak, üdvére a felekezetnek.

Mert ha igazak — pedig igazak — bölcseink szavai, hogy ha ketten egymástól távolodnak, akkor egy nap alatt két napi járóra szakadnak el egymástól, — akkor igaznak kell lennie annak is, hogy ha ketten egymás felé közelednek, egy nap alatt két napi távolság szűnik meg közöttük. Már pedig tagadhatatlan, hogy: »közelednek egymás felé a törzsek« és ha a hosszú harag alatt nagy is lett a távolság közöttük, a jobb belátás, a szeretet és a béke szüksége csodákat is mivelhet és ki tudja, nem valósul-e, hamarább, mint hinnők, a jobb gondolkodásuaknak az a vágya, hogy a magyar Izrael fölvehesse újból a szent Istennevet, a mely Egy. A mint irva is vagyon: »Egy vagy Te, Istenünk; Egy a Te neved és Egy a Te néped, Izrael.«

A csoda annál inkább megtörténhet, mert hisz a mi esetünkben, hogy a hasonlatnál maradjunk, tulajdonképen csak az egyik fél távolodott el. A mi pártunk ott maradt, a hol a válás napján volt, akkor, mikor az orthodoxok ott hagytak, hogy aztán kitagadjanak a felekezet kebeléből. Haladtunk, gazdagodtunk intézményekben, vívmányokban, érdemekben, tekintélyben és tudásban (a magyar zsidóság kiváló férfiai, tudósai és írói majdnem kivétel nélkül a haladók soraiból kerültek ki), de az érzelmeket illetőleg, miket az elvált testvérek iránt tápláltunk, megmaradtunk azoknak, a mik azelőtt voltunk: testvéreknek. Mi egyetlen lépésre sem távolodtunk a távolodóktól, de azért most mégis közeledünk mi is

a felénk közeledőkhöz; nem valószínű-e tehát, hogy, tán nem is olyan sokára, találkozni is fogunk?

Mert hát tagadhatatlan, hogy közelednek felénk haragvó testvéreink és közeledünk feléjük mi is.

*

A különbségek, mik megvannak orthodox és nem orthodox községek között, megvannak ma már orthodox és orthodox községek között is. A rima-szombati orthodox hitközség pl. végtele-nül messzebbre esik a beregszászi orthodox hitközségtől, mint teszem, a losonczi haladó hitközség a szécsényi orthodox hitközségtől. A magyar szó a szószéken volt az egyetlen nagy különbség orthodox és haladó (haladó alatt a status-quo-ante alapon állókat is értem) hitközségek között; de, ime, lassankint beviszik a magyar szót az orthodox templomokba is, a magyar nyelv mind nagyobb hódításokat tesz orthodox testvéreink vallási életében és a pozsonyi jesiba, mely az orthodox hitközségeknek nevel papokat, megnyitotta tanháza ajtait magyar hazánk nyelvének, mely eddig ki volt onnan zárva. Magyar már ma az orthodox elemi iskola és Máramaros, Ung és Bereg nem egy zsidó hitközsége magyar iskolát kér a haladó zsidóságtól az Ezredév emlékére létesített közalaptól.

A magyar rabbiképző intézet, melyet átok alá vetettek 30 év előtt az orthodox rabbik, majdnem kizárólag orthodoxok gyermekeit neveli; tanítóit az orthodox iskola tanítóképzőnkől veszi és magyarrá vált az új orthodox nemzedék tetemes része. A magyarság hódításaival szűnik a haladó testvérek ellen való előítélet; budapesti iskolákba járó orthodox tanulókat hittanáraink oktadják a vallástanra és nem akad szülő, ki tiltakoznék az ellen, hogy »idegen hitfelekezet« (annak dekratálta 239 orthodox rabbi a haladókat) vallásoktatói tanítsák hitre az ő orthodox gyermekeit. Fölösmerték a »kétféle felekezet« tanának örületét és a dolgokat elfogulatlan szemekkel szemlélő, új orthodox generáció nem hiszi már, hogy a haladók törekvése a vallás lerombolására irányul.

Látták, hogy a haladók közül kerülnek ki a vallásért és a felekezet becsületéért küzdők sorai; látták, mennyit áldoznak ép a haladó hitközségek a vallás és traditioi föntartásáért, tovaplántalásért; templomokat, iskolákat, kórházakat, árvaházakat, szegényházakat, népkonyhákat és még mind megannyi intézeteket, egyleteket és alapítványokat létesítettünk Istennek dicsőségére, embereknek javára, Izraelnek tiszteletére. A talmudtórákat és héber tanfolyamokat sem azért állítottuk föl, hogy leromboljuk az ősi hitet; nem megszüntetni, de biztosítani akarjuk a jövőnek, azért magyaritunk szertartást, magyaritunk zsidó

tudományt és ősi szellemet. A régi mezben fönn nem állhat és így át nem örökíthető.

Mind konzervatívabb szellem vonul be községeinkbe, intézményeinkbe. Figyeljék meg csak a rabbik beszédeit, az előjárók törekvéseit. Mind nagyobb súlyt fektetnek zsidó ősmertekre és az ország legnagyobb haladó hitközsége, hogy betölteni akarja megüresedett rabbiszékét, férfit keres, ki első sorban szigorú vallásosság és nagy rabbinikus tudomány által tűnik ki.

Közeledtünk hát mi is az orthodoxiához, nem azért, hogy közeledjünk, hanem belső szükségből.

Vajha szünnék a vakság, megnyílnának a szivek, hogy látnák, fölösmernék ezt testvéreink, kik meg felénk közelednek, nem azért, hogy közeledjenek, hanem, mert a kor és a hazafiság követelményeinek meg akarnak felelni ők is.

*

Kis jóakarát kis szeretet, igazság és tisztalátás: és tán közel az idő, melyben a két tábor egygyé válik.

»Ne zavarjátok, ó, ne zavarjátok a szeretetet!« akadályt ne gördítsetek az egymás felé közeledő testvérek útjába.

A nap, melyen egyesülve kezét fognak, ünneppá fog válni a magyar zsidók történetében.

Szabolcsi Miksa.

T Á R C Z A.

Rezerviszt Silberstein.

A káplár Sallós kinézett az ablakon és aztán azt mondta, hogy:

— Jól van. Sárgul már. Utoljára sárgul.

A falevél sárgult. Őszre járt az idő.

— Háromszor sárgult már. Többször nekem már nem sárgul.

Az infanteriszt Emerik Böczögő irigykedve néz a káplárra. Annak még csak egyszer sárgult; mikor berukkolt, tavaly ilyenkor. A Böczögő »sokbéli«.

Mert háromszor sárgul a falevél, mire hazaeresztik a katonákat. Mire negyedszer sárgul, azt már a katona czibilruhában nézi és alig várja, hogy jöjjön a kapitány ur rapportot tartani, hogy mehessen haza. De most már igazán haza. Nem egy vagy két napra, kureze urlábra, hanem elmenni haza úgy, hogy többé ne kelljen visszajönni a kaszárnyába.

A ki nem volt katona, az nem tudja, mit jelent ez. Ez azt jelenti, hogy a katonából megint az lesz, a ki ezelőtt három esztendővel volt és akármilyen öröm ez, tudja isten, mégis elszorul a szive a szabadságra menőnek.

Hiába mondja ám a nóta, hogy »Nem sok idő az a három esztendő.« Hej, dehogynem sok idő az. Három esztendőt eltölteni, távol az otthonától, teljesen idegen körben, szokatlan viszonyok között, — nehéz sor az. És mégis, mégis. Mégis, mire itt az a rég várt, rég óhajtott nap, mikor negyedszer sárgul a falevél, a melyiket olyan nehezen várnak a katonák, hogy négy-öt hónappal előtte még azt is kiszámítják, hogy hány

másodpercz telik el a szabadulásig, — mégis, mikor menni kell, nehezebbre esik a menőnek.

Azalatt a három esztendő alatt úgy megszokta a kaszárnya légkörét, úgy beleélte magát a »komisz« életbe, hogy furcsának tetszik, mikor elérkezik az az idő, mikor minden másképp lesz.

Lám a káplár Silberstein már egy félórája ül a strózsájkján és maga se tudja, mi baja. Pedig szabadságra megy. Czibilben van már. Azt várja csak, hogy végleg elbocsássa őt a kapitány ur. Dehát, tudja Isten, megszorul az ember szive, ha megváltozik a sorsa. Vagy talán a jó pajtásait sajnálja itt hagyni?

A káplár Sallós dévajkodik vele.

— Sie, Czibil! Wasz makken? Talán bizony busulsz, hogy haza még?

A Silberstein nevet.

— Óh te regruta! Ne nézz rám, mert megvakulsz a fényességemtől! Jobb lesz, ha belecsavarod a fejedet a lájntukba és úgy sirdogálsz. Hej, sokszor fujnak még neked tagvakot és sokszor állsz te haptákban, azért, mert elkopott a bakancsod talpa.

Ez kétségtelen igaz. Mert a katonának, ha elszakad a cipője, — mit mondok, a bakancsa talpa, hát a helyett nem adnak ám olyan könnyen másikat. Annak előbb föl kell iratkozni rapportra a napos káplárnál, aztán bejelenteni a kamarajság-komendásnak meg az őrmesternek. Aztán oda keli állani a rapportra és mikor jön a kapitány ur, keményen szalutálni:

— Herr hopinány, ik biti gehorzám ajne zól.

A kapitány ur akkor azt kommandirozza: — kertájk, — a baka sarkon fordul, feltartja a lábát, a kapitány ur odakiált a suszternek, a ki a rapport végén áll: Suszter! — a suszter infanteriszt Mikháel Táros odajön, megtapogatja a talpat, hogy elkopott e eléggé már és azt mondja: Jawohl! A kapitány ur erre németül parancsolja a mánikulásnak, hogy adjon ki a magazinból egy talpat. Itt azonban még nincs vége a sornak, hanem mikor a Táros felverte a talpot, azt be is kell mutatni a rapportnál és csak akkor szabad azt koptatni, mikor már látta a kapitány ur.

Eitől bizonyára megmenekül a Silberstein. Mégis csak jó czibilnek lenni.

És mikor egy félóra mulva vége az utolsó rapportnak, a »czibil« Silbersteinnak is megjön a kedve és fölhangzik a nóta a kaszárnyában:

Sej, haj! harmatos a kukoricza levele
Letelt már az öreg baka ideje,
Kezében a szabadságos kis könyve
Sej, haj! már ezután rezervista a neve.

Herr koplár Johann Sallós hallja a nótát. Hiába no! Fáj itt maradni. És míg a Silberstein jókedvű zaja már kívülről hallszik, addig a Sallós bánatossan fujja:

Indul már a gőzös,
Szélnek van fordítva,
Úveg az ablakja . . .
Nem én megyek rajta!

De nem ám. Hanem megy a Silberstein, a ki a mint kívül volt a kaszárnyán, mingyárt más ember lett, és kinevette magát, hogy nehéz volt eljönnie.

A Sallós pedig kesereg tovább a szegény itt maradt katonáról, a ki

Lehuzza sapkáját fekete szemére,
Hogy ne lássa senki, hogyan hull a könyje.
Nagyon hull a könyje, slingolt zsebkendőbe.
A szegény bakának nagyon fáj a szive!

Ellenben a Silberstein otthon belejött hamarjában a régi kerékvágásba. Az öreg szülők nehezen várták már őt, meg is házasították hamarjában (a Berger Czilit vette el Jásdról; de szép lakodalma volt!), a fiatal Silberstein

aztán átvette az üzletet, mérte a bort a korcsmában, lisztet, sőt a boltban és bizony nem igen gondolt már máskor arra, hogy katona volt, mint mikor hívták a község házra, hol kontrolferzámung, hol egy 13 napos fegyvergyakorlat irányában, ezt meg már előre tudta, mikor lesz. Fegyvergyakorlat tavasszal, ellenőrzés ősszel.

Egyszer aztán leüzent a jegyző a kisbíróval megint, hogy jőjön a Silberstein ur a község házára, hozza el a katonakönyvét is, de siessen.

A Silberstein megijedt egy kissé, ámbár, hogy fegyvergyakorlatban tavaly volt, a szemlét se mulasztotta el az idén. Most három-négy hete volt Nagy Igmádon. — De mégis megijedt. Háborus hírek szállingóztak a levegőben. Az ujság is írta, az emberek is beszéltek, hogy Boszniában mozognak. A Silberstein be sem merte fejezni a gondolatát: Talán csak nem . . . ?

A feleségének nem szólt semmit. Az asszony épen olyan állapotban volt, mikor nem jó, ha izgatják a kedély-állapotát.

A jegyzőlakon bizony nem jó hír járt a Silbersteinra Komáromból küldtek egy papirost. Azon a papiroson pedig az állott, hogy a Silberstein 48 óra alatt rukkoljon be Komáromba. Az ezredet mozgósították. Mennek Boszniába, fölkelőket leverni, rendet igazítani.

A szegény Silberstein csak elszédült, mire végig olvasta a behívójegyet.

Ő most menjen el katonának, hagyja itt a feleségét! Most, mikor . . .

— Jegyző ur, szólt szorongva a Silberstein, mit lehet itt tenni?

A jegyző jó embere volt, segített volna rajta, de ha nem lehetett.

— Bizony itt semmit se lehet tenni. Még csak azt sem teheti, hogy beteget szimulál, mert a faluból többen is be vannak híva, és azok biztosan elárulnák. *Ilyenkor nincs barátság.*

A Silberstein nehezen vette az útját hazafelé. Mit szóljon az asszonynak?

Az asszony persze, hogy észrevette rajta, hogy szomorú és tudakolta az okát.

A Silberstein habozott a szóval. Nehéz az ilyet megmondani. Hanem hát nem is kellett szólnia, mert a szomszédnéje, a Cseke Andrásné rontott be nagy sivalkodással.

— Jaj, édes Silbörstájnné ifiasszonyom, jaj, viszik az uramat katonának. Lássá, lássá, micsoda nagy szomorúság ez.

A Silbersteinné hátratántorodott és ránézett az urára:

— Te is?

Az ura bánatosan intett a fejével.

— Én is.

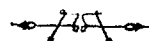
Az asszony elfehéredett és kicsordult a könyje.

Vigasztalta volna az ura, de hej, nehéz a bánatos szívűnek mást megvigasztalni. Az asszony sirva feküdt, sirva kelt és sirva csomagolt össze az urának egyet-mást. És belecsmagolta a ruhák közé az imádságos könyvet is. Az ünnepi imádságos könyvet. Az őszi nagy ünnepektől csak egy pár nap választotta el az időt. Ki tudja, hát ha addig nem lesz szabadulása . . .

És mikor a Silberstein felült a kocsira és mégegyszer visszánézett a háza tájékára, hát jól láthatta, hogyan támaszkodott oda a felesége az ajtó félfához és sirt, sirt, olyan nagyon sirt, hogy azt hitte, megszakad a szive.

Hazai Hugó

(Folytatása következik.)

H i r o k.

— **Csáky szalmája** itt-ott minálunk a pap működési köre, különösen az egyházpoltikai törvények inaurálása óta. Ujabb példa erre a M . . . . . i eset, mely f. hó 6-ikán nyer befejezést és mely azért jó, mert hozzá fog járulni ahhoz, hogy a botrányos állapotoknak véget vessen kormányintézkedés, mely kell, hogy megállapítsa, hogy vannak papi funkciók, melyekbe laikus bele nem kontárkodhat, különben kész az anarchia a hitéletben, kárára a felekezeteknek, az erkölcsnek és közvetve az államnak. Mig létre jön a szervezet, megteszi majd kötelességét a kultuszminiszteri statutum is, mely utját állja az olyan botrányoknak, minőnek most többek közt a dunántúli M . . . . . hitközsége a színhelye. Az eset ez:

Rituális esketését kérte K. J. asszony W. S. felekezeti anyakönyvvezetőtől, ki a rabbihelyettesi állást is betölti. W. S. ugy találta, hogy K. J. asszony házasságának vallásbeli akadályok állanak útjában és a nőt kérésével elutasította. K. J. asszony erre panaszra ment az előljárhoz, ki elrendelte, hogy az asszony kérését teljesíteni kell. W. S. tiltakozott és megírta az esetet a pesti rabbiságnak, mely minden pontban osztotta W. J. fölfogását és erről őt levélileg értesítette. Az előljáró erre elég méltányos volt belátni, hogy W. S. csakugyan nem végezheti azt az esketést, de mert jámbor lelke fölháborodott az ellen, hogy K. J. asszony keddusin nélkül kezdje meg új házasi életét, elhatározta, hogy a rituális aktust majd — *ő fogja végezni*, természetesen a kántor segédletével, a ki azonban nem más, mint megint csak W. S. rabbihelyettes-anyakönyvvezető. W. S., ki félti állását, nem fog ellenállhatni a felsőség nyomásának és a f. hó 6-ikára kitűzött esküvőnél segédkezni fog egy vallásilag tiltott házasság megkötésénél az eskető előljáró urnak, ki nem csak, hogy nem felel meg annak a követelménynek, hogy ősmerte a házassági törvények csinját-binját (jódea b'tib gitin v'kiddusin), de még csak olvasni sem tudja azokat a törvényeket.

Mi lesz ebből, ha ennek ideje korán gátat nem vetnek? Ajánljuk a dolgot az Izraeliták országos irodájának figyelmébe, mely tán épmost foglalkozik az annyira szükségessé vált rendelet kidolgozásával, hogy azt a kultuszminiszternek előterjeszsze. A miniszteri rendeletre az ilyen tulkapások után égető szükség van, tán siettetni fogja a leirt botrány, mely — fájdalom — a világerért sem áll egyedül, sőt még csak nem is nagy ritkaság. Mit mondanak erre vajjon a bölcsek? azt-e, hogy el lehetünk szépen szervezet nélkül akár a világ végeig is? —

— **Tömeges névmagyarosítások.** A csongrádi chevra-kadisa Adar hó 7-ikén társasvacsorát rendezett, amelyen az első fölköszöntőt Büchler Márton, a csongrádiak papja, az ősmert kiváló szónok mondotta, amely a chevra intézményének dicsőítése volt. Utána Szendrői László, a chevra-kadisa elnöke szólott, majd Holzer Adolf, takarékpénztári igazgató, városi jegyző és a hitközség elnöke emelt szót s ez a fölszóalás, mely részben a rabbi ünneplésének volt szánva, egy jelentős akció kiindulási pontjává vált. Azt ajánlotta ugyanis a jelen voltak kitörő tetszése mellett, hogy a magyar nemzet iránt való odaadó szeretetük külső kifejezéséül a hitközség összes tagjai magyarosítsák meg német hangzásu nevüket. A névmagyarosítással járó pénzkidadások fedezésére maga az indítványozó hitközségi elnök vállalkozott, míg a tömeges névmagyarosítás végrehajtására Büchler Márton rabbi elnöklete alatt bizottságot választottak, amely a lelkes hangulatban legott megalakult és

még a lakoma során 35 hitközségi tag névmagyarosítási szándékát vette jegyzékbe. Galambösz hitközségi tagok, akik kenyerük javát rég megették, csak oly örömet jelentkeztek névmagyarosításra, mint ifjak, kik előtt most nyílik a pálya. A jó példával maga a hitközségi elnök járt elől, aki a »Holló« nevet választotta. Érdemes a fölemlítésre még az is, hogy a lakomán a chevra jótékony céljai javára 300 ft gyűlt össze. Így ünnepelte a csongrádi zsidóság Mózes halálnapjának évfordulóját. A vallásos hagyomány és hazafias érzület így ült közös ünnepet, követendő példát szolgáltatván.

— **Érdekes rabbiválasztás.** Az ősrégi prágai hitközség, melynek több rabbija halhatatlanságot vívott ki magának a zsidó tudományos világban, e héten dr. Fischer Gyula, a nagy szónoki tehetségéről híres győri főrabbit, egyik rabbijává választotta. A prágai hitközség, melynek főrabbiája dr. Ehrenfeld, szintén magyar, ezzel csak azt tette, mit a főbb németországi hitközségek tettek, hogy t. i. magyar származásu embereket választottak rabbijaikká (Berlinben pl. 6 magyarországi rabbi működik), de hogy dr. Fischer meg ugyanazt tegye, mit azok a rabbik (régebben) tettek, azt az ő erősen kifejezett hazafias érzése mellett csak nehezen hihetjük. Hogy dr. Fischer esetleges jobb állásért itt hagyja magyar hazáját, hogy más ország polgárává váljon (a mit tőle megkövetelnek), azt alig lételezhethetjük föl. A hazához való ragaszkodás végtére is nem olyan dolog, mit hirdethet az ember, de cselekedni nem aszerint cselekszik. A magunk részéről különben — a mi azonban már nem tartozik a dologra — még nem is tartjuk jobb állásnak az egyik prágai rabbiállását, mint a minden tekintetben előkelő győri hitközség főrabbinusi székét. Az állást, melyre dr. Fischert meghívták, dr. Kaminka töltötte be, ki most eszéki rabbi, pedig Győr van oly hitközség mint Eszék, és dr. Kaminka még avancement-nak tekintette az eszéki választást. Mi mindezek után valószínűnek tartjuk, hogy dr. Fischer Gyula nem fogadja el a prágai rabbi-állást.

— **Uj képviselő.** A héten megszorodott a magyar képviselőház zsidó hitü tagjainak száma. Az új képviselő Mandel Pál dr., ki mint képviselő már nem új. Harmadszor tagja már a képviselőháznak. A néppárt jelöltjével Marsovszky Endrével szemben jutott a házba, a kinek az utóbbi képviselőválasztás alkalmával szerzett mandátumát a képviselőház szakbizottsága megsemmisítette. Marsovszky most is ellenjelöltje volt Mandelnek, de ezuttal ő maradt kisebbségben. Nagyon haragszik ezért a néppárt zsenge csatálova, az »Alkotmány«, a mely igazhitü katolikus létére elkövette azt a purimi tréfát, hogy kisütötte, mikép a 15 millió katolikusnak 17 kath. képviselője van, a 800,000 zsidóhitünek pedig 13. A kik nem tudják, hogy a katolikus képviselőknek a néppárt csak a néppárt által szabadalmazott urakat ismeri el, azok bizvást csodálkoznak ezen az aránytalanságon s fejcsoválva kérdik, hogy hát milyen hitü a többi négyszáz képviselő? Mandel zsidóhitü társai a képviselőházban: Chorin Ferencz dr., Mezei Mór dr., Neumann Ármán dr., Neményi Ambrus dr., Weisz Berthold, Sámuel Lázár dr., Nagy Sándor dr., Visontai Soma dr., Risenberg Gyula dr., Wolfner Tivadar, Bartha Ödön dr., Heltai Ferencz dr. és Egyedi Lajos.

— **Chevra-kadisa-ünnepélyek.** Régi jó szokás szerint a zsidóság legszebb intézményei: a chevra-kadisa, ez idén is megünnepelték Adar hó 7-ik napját. Ki így, ki amúgy, nem mind egyformán s azért nem is foghatjuk valamennyit egy kalap alá. Itt csak azokról emlékszünk meg, amelyek Adar hó 7-ik napját az emlékezős ünnepélyévé tették s a vigasságos purim küszöbén föl-

idéztek a gyászt, ami jelesei elhunytával a zsidó hiten levőket érte. A többi chevra-ünnepélyről, amelyek egyéb testületi vagy polgári jellegű teendőket is fűztek Adar hó 7-ikéhez, külön-külön egyebütt adunk számot. Sokkal több tudósítást kaptunk, mint a mennyiről itt szó leszen, de azokat, amelyek rövidesen jelzik csak, hogy Adar hó 7-ikét megünnepelték, anélkül hogy közelebbi adatokat közlenének, mellőznünk kellett.

A bővebb tudósításokból a következőket kivonatoljuk.

Az *újpesti Chevra-kadisa*, mint minden évben, az idén Adar hó 7-ik napján tartotta nagygyűlését, melyet hála-istentisztelet előzött meg. *Venetianer* Lajos dr. főrabbi, a Talmud mondásából, *עשרה ארזים יש* a czedrusnak tíz válfaja van, kiindulva megemlékezett 10 ledölt czedrusról, tíz nagy halotról, kiket a magyar zsidóság az elmúlt esztendőben megsíratott.

Istentisztelet után az egyesület vezetősége a nagygyűlésen bemutatta évi jelentését, melyben a következőket találjuk: Az egyesület tagjainak száma 1897-ben 234. Az egyesület vagyona 1897 év végén 9940 frt. A múlt évi bevételek 4435 frt 31 kr, kiadások 4106 frt 48 kr. A kiadásokból a következő tételeket emeljük ki. Temetési költségekre 855 frt 90, kr segélyezésre: 258 frt 10 kr, gyógyszerre betegeknek: 336 frt 71 kr volt szükséges.

Nagy-Becskerekén Mózes halálának évfordulója alkalmából templomi istentisztelet volt, a melyen *Klein Mór* dr. főrabbi tartott alkalmi beszédet. Ennek során emelkedett hangon méltatta a lefolyt év magyarországi nagy zsidó halottait: *Brill* S. Löw pesti, *Weisse* József vágujhelyi és *Roth* Armin siklósi rabbikat.

Veszprémben a község nagy tanítójának, *Hochmuth* Abrahamnak elhunytá óta nem volt olyan istentisztelet, minőt Adar hó hetedike alkalmából szokás tartani. Maga *Hochmuth* is rendszerint a Mózes halálnapjának fordulóját megelőző szombaton szokta az év nagy halottjait méltatni, ez idén azonban az új főrabbi és *Bruck* Sámuel, chevra kadisai elnök fáradozása folytán adar hó 7-ikén tartottak gyászünnepélyt, a melynek szónoka természetesen *Kiss* Arnold dr., főrabbi volt. Miután *Hochmuth* elhunytá óta még nem mondtak a templomban gyászbeszédet, a pompás szónoklatban *Kiss* Arnold dr. elődjét méltatta első sorban, mellette azonban *Brill* S. Löw pesti, *Weisse* József vágujhelyi, *Roth* Armin siklósi és *Kohn* Armin szigetvári rabbikat, továbbá *Bamberger*, *königsbergi* rabbit és *Baer* Salamont Redelheimből, a zsidó tudomány és irodalom ez elhunyt nagyjainak emlékét idézte ájtatos hallgatói emlékezetébe.

Ó-Budán szokásos módon ünnepi istentisztelettel ülték meg Mózes halálának évfordulóját, a mely alkalommal *Adler* Illés főrabbi mondott a lefolyt év halottairól emelkedett hangú beszédet.

— **Királyi kitüntetések.** A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara elnökének, *Tauszik* B. Hugónak ő felsége a király a kereskedelem és ipar terén szerzett szolgálatai előismerésüül a királyi tanácsosi csímet adományozta. — *Pollák* Ede dr. dettai járásorvost pedig ugyancsak a király sok évi buzgó és hasznos egészségügyi szolgálatai előismerésüül a koronás arany érdemkeresztel jutalmazta meg.

— **A pesti izr. hitközség** legközelebbi választmányi gyűlése meg fogja állapítani az évi közgyűlés programját, melyet valószínűleg április 3-ikán fognak megtartani és melyen meg fogják választani újabb 3 esztendőre a községkerület képviselőit (ezuttal 15-tel többet, mint ahányan eddig voltak, minthogy az utolsó 3 évben 1500-zal szaporodott a bekebelezett hitközségi tagok száma.) Meg fogják választani ezenkívül a hitközségi választáso-

kat vezető bizottságot, minthogy a folyó év őszén betelik a 3 éves cyclus, mikor újból fogják választani a községi képviselőket (101 tagot), a restaurált képviselőből aztán az 51 tagú választmányt és ennek a kebeléből az 5 előljárót és a hitközségi elnököt. A közgyűlésnek ezenkívül több érdekes pontja lesz, így az új templomepítés ügye, bold. rabbi *Brill* Sámuel Löw helyére megválasztandó új rabbi kérdése és természetesen első sorban maga az évi jelentés, a legimpozánsabb, melyet eddig a közgyűlés elé terjesztettek.

— **A debreczeni statusquo hitközség** f. hó 27-én választotta meg tisztikarát. A választásokat *Bakonyi* Samu dr. vezette s a szavazás d. e. 9 órától d. u. 4-ig tartott. Ezután hirdette ki a választás elnöke az eredményt, mely a következő: elnök *Reichmann* Armin, alelnök *Drucker* Mór, pénztáros *Weisz* Sándor, ellenőr *ifj. Schwarz* Vilmos, gondnokok *Reich* Hermann, *Fischer* Adolf és *Rosenthal* Dániel. A közgyűlés ezt a tisztikart lelkes eljenzéssel fogadta s az újra választott elnököt, akinek nevéhez Debreczenben több szép selekezeti alkotás fűződik, küldöttséggel kérte körébe. *Reichmann* Armin megjelenvén a tanácssteremben *Bakonyi* Samu dr. lelkesen köszöntötte, amire az elnök megindultan válaszolt. A választás elnöke köszöntötte *Drucker* Mór alelnököt is, aki szintén szépen válaszolt. A közgyűlés végül *Bakonyi* Samu dr. választási elnöknek, *Katz* Jakab választási jegyzőnek és *Burger* József hitk. jegyzőnek köszönetet szavazott.

— **A losonczy hitközség 1897. évi működéséről** szóló elnöki jelentésben, melyet hozzánk beküldtek, érdekes adatokat találunk. Az istentisztelet formáját a hitközség tökéletesíteni igyekezett, betöltötte a főkántori állást és az énekkar-vezetői állást rendszeresítették. Az eldalolandó énekszámok bírálatára állandó bizottságot szerveztek s új templomi rendszabályokat alkottak. Templomi ünnepélyük keltő volt. Kenyérhagyókor, mikor a *Löwy* Adolf ajándékozta szentírást fölavatták s ő felsége születésnapjának fordulójakor. A tanügyi dolgokból kiemelendő, hogy egy tanítót véglegesítették. A jótékonyági ügyosztály azt panaszolja, hogy a támogatás évről-évre csökken, holott az igények annyira fokozódnak, hogy a segélyezésre szánt összeget föl kellett emelni. Építkezésre és kisebb beruházásokra is költöttek. A folyó évre új hitközségi szabályzatokat készítenek és a tanítók illetményeit fejenként évi 120 frttal egészítették ki. A jelentés megemlékszik még *Sternlicht* Henrik előljárósági, iskolaszéki és képviselőtestületi tag elhunytáról. A lefolyt évben a bevételek 14,004 frtra rugtak s az év 1,131 frt pénztári maradvánnyal záródott. A kiadások között az iskola 3,696 frtos tétellel szerepel. A jótékonyági osztály kiadása 1,397 frtra rugott, a melynek fedezésére tagsági díjakból 915 frt 40 kr. folyt be. A tiszta vagyon 35,708 frt 05 kr. A folyó 1898. évi szükségletet 14,372 frttal irányozták elő, a mely összegben az iskola 4,355 frttal szerepel. A gabella-jövedelem 5,345 frttal irányoztatott elő, míg a hitközségi adó csak 1,800 frttal.

— **Az ó-budai izr. hitközség** e héten közgyűlést tartott, a melyen elfogadták a 17.000 frtos budgetet s megválasztották 3 évre a községkerületi képviselőket, a kik a következők: *Adler* Illés főrabbi, *Ehrlich* Sámuel elnök, *Tatay* Adolf dr., kir. tanácsos, budai *Goldberger* Sámuel gyáros, *Stern* Mihály magánzó és *Augenstein* Sámuel takarékpénztári igazgató.

— **Az ó-budai chevra kadisa** *Ehrlich* Sámuel chevra kadisai és hitközségi elnök elnöklete alatt tartott e heti ülésén két fontos határozatot hozott. Az egyik, hogy

gyűjtést indítanak a létesítendő aggok menedekháza s a gyűjtést *Adler* Illés főrabbi indítványára maga a chevra kezdi meg, egy, elnöke, *Ehrlich* Sámuel nevére létesített alapítványt. A másik fontos határozat, melynek meghozatalát szintén a főrabbi indítványozta, az, hogy a chevra kadisa ezentul egész ügykezelését *magyar nyelven* fogja végezni.

— **Hetven éves jubileum.** A fogarasi chevra-kadisa f. hó 1-én ünnepelte meg 70 éves főnállását. Az ezen alkalomból rendezett déleesti isentiszteletre diszes, nagy közönség gyűlt össze a templomban, ahol *Jordán* Sándor dr. főrabbi méltata emelkedett hangon az egyesület céljait, történetét, nevezetesen *Silbermann* rabbit, az egyesület megalapítóját, kinek számos utóda annak szelemében működik mind a mai napig, továbbá *Taglicht* József egyesületi elnököt, akinek vezetése alatt az egyesület a nagyobb szabású jótékony műveletek mellett is fölvirágzott és anyagilag is megerősödött. Istentisztelet után diszlakoma volt, amelyet *Goldberger* Sámuelné rendezett. A lakomán *Jordán* Sándor dr. főrabbi ő felségére mondotta az első pohárköszöntőt, melyet a magyar Hymnus zenéje követett. Szép fölköszöntőket mondtak még *Fleissig* Gyula dr. hitk. elnök, *Hochmann* Nándor dr., *Rosenberg* Jónás dr., *Lesman* Henrik és *Altman* József. A multság belenyult a késő éjszakai órákba.

— **Az ipolysági chevra-kadisa** e napokban tartotta rendes évi tisztújító közgyűlését, a melyen a régi tisztikart ismét megválasztották. Eszerint elnök: *Link* Vilmos. I. gondnok: *Süszmann* Jakab, II. gondnok: *Czettel* Jakab, III. gondnok: *Glaser* József. F. hó 1-én (adár 7.) rendes nagy-gyűlést tartottak, a melynek legfontosabb határozata az volt, hogy a chevra-kadisa a hitközség házvételehez 1200 frt erejéig hozzájárul. — A gyűlés után a chevra-lakomára nagyszámmal gyűltek össze a tagok. A kitünő hangulatban lefolyt lakomán számos tósztot mondtak. Először *Grossmann* Gyula főrabbi magyar tószttban a királyt és a királyi családot éltette, utána *Link* Vilmos, a chevra-kadisa elnöke, mondta el humoros tószttban a lakoma történetét. *Kohn* Márk dr. indítványozta ugyanis a chevra-szüde megtartását, indokolván azzal, hogy nem fog ártani a chevra testének, egy kis erősítő lakoma, *Himmler* Sándor dr. hitközségi elnök ugyanazon nézetten volt, hát e két orvosi kapacitás konziliumából csinálódott a recept. — A többi találó tósztt közül kiemeljük *Himmler* Sándor dr.-ét és *Mühlstein* Gábor ügyvédét.

— **Ováció.** *Sternthal* Salamon izr. községkerületi elnök Temesvárott, vasárnap lelkes és impozáns ovácziónak volt tárgya. A »Vaskapu« ünnepélyes megnyitása alkalmából ugyanis a király ő Felsége a Temes, Arad és Krassó-Szörény vármegyékre kiterjedő 23-ik izr. községkerületnek *Sternthal* S. vezetése alatt megjelent hódoló küldöttségét is fogadta és ezen deputáció tagjai ott elhatározták, hogy az összes 35 küldöttségi tagok fényképeit csoportba egyesítve, a küldöttség vezetőjének és szónokának az orsovai fényes királynapok emlékére, szeretetteljes elismerésük és ragaszkodásuk jeléül átnyújtják. Ennek folytán a küldöttségnek összes temesvári és számos külső tagjai, és pedig a hitközségi elnökök: *Biedl* Sámuel (Rékás), *Brasch* Simon (Buziás), *Holländer* Samu (Csermő), *Kohn* Salamon (Székudvar) és *Löwinger* Izrael (Lugos), továbbá *Brück* Simon, *Frommer* Miksa, *Herzl* Dávid, *Kohn* Sándor, *Schwimmer* Simon, *Schwimmer* Miksa és *Kümmelheim* Ármin temesvári képviselők *Sternthal* Salamonnál dr. *Löwy* Mór főrabbi vezetése alatt megjelentek és utóbbinak lelkes és hazafias beszéde után a művészi kivitelű nagy csoportképet átnyújtották,

mire az ünnepelt meghatottan mondott köszönetet a megjelenteknek, azon nagy kitüntetésért, melyben őt részesítették és a fölajánlott kedves emlékért. Megjegyezzük, hogy *Sternthal* kerületi elnök volt az első, ki mint a fent említett zsidó küldöttségnek vezetője és szónoka, hitfelekezetünk receptiójának szentesítéseért ő Felsége a király előtt Orsován a magyar zsidóság háláját fejezte ki.

— **Papikató ünnepe.** A szolnoki hitközség fiatal papja *Heves* Kornél dr., akit most avattak rabbivá s most választottak meg, f. hó 14-ikén már elfoglalja új állomását. Iktatóbeszédét e napon d. u. 4 órakor fogja megtartani.

— **Halálozások.** *Hirschl* Mór, a facseti irt. hitközség elnöke, községkerületi képviselő február 27-én 52 éves korában, majd két évtizedes hitközségi elnökösködés után, meghalt. Temetése február hó 28-án ment végbe Facseten. A temetési szertartást *Handler* Simon dr. lugosi főrabbi végezte *Bruder* József lugosi főkantor és *Steiner* Ignác facseti rabbisági helyettes, valamint a lugosi izr. hitközség teljes templomnékharának közreműködése mellett. A főrabbi magyarnyelvű gyászbeszédében az elhunyt érdemeit méltatva, különösen kiemelte az elhunyt felekezeti ügybuzgóságát és áldozatkész hazafiaságát, melylyel a megboldogult ezen a vidéken, hol a hazafias érzelmek ápolására oly nagy szükség volna, példásan kitűnt. *Steiner* rabbisági helyettes találó idézetekkel telített beszédében vett megható bucsut a hitközség elhunyt elnökétől. A temetési szertartás nagy fényvel és óriási részvét mellett ment végbe.

Sámuel Lázár dr., orsz. képviselőt súlyos csapás érte, édes anyja, özv. *Sámuel* Józsefné elhalálása folytán. Az elhunyt matrona 97 évet élt, a mely hosszú időt istennek tetsző cselekedetekkel bőven kitöltötte. Halálát előkelő nagy családján kívül a szegények is, kiknek mindenkor tette rész támogatója volt, megsiratták. Kolozsvárt temették nagy részvéttel.

— **Nagyszombati jótékony egyesületek.** A polgári év végével a nagyszombati izr. jótékony egyesületek kimutatásait évi jelentésekben közlik, a melyekből az e községben gyakorolt jótékonyaságról hű képet alkothattunk. Az »izr. nőegylet« 140 taggal, élén *Koppel* Józsa asszonynyal, 1061 frt juttatott szegényeknek részben rendes, részben rendkívüli kiadás czímen. Az »izr. filléregylet« 157 taggal, élén *Sessler* Terézszel, 884 frt összeget osztott ki. A »Poel Zedek« helybeli szegényeket támogató egylet, 150 taggal, élén *Diamant* Ferdinánddal, 671 frt kiadást mutat ki. A »Fa egylet« 150 taggal, élén *Pretzelmayr* A.-val, 200 frt ára fát osztatott ki. A »Zedokó« a templomi kiadásokon kívül 200 frt utalványozott átutazó szegényeknek. A »Chevra Kadisa« mely csak husvétkor tartja rendes közgyűlését, körülbelül 1500 frtot osztott ki. A község kebelében jelenleg egy aggok menházán fáradoznak, melyre eddig 5000 frtot gyűjtöttek.

— **A hódmezővásárhelyi izr. szegénysegélyző egyesület** 1897. évi működéséről szóló jelentés most jelent meg, mely azonban, a vezetés 3 éves mandátumának lejártá következtében, felöleli az egyesület egész három évi működését. Azt látjuk ebből, hogy szegénygyámolításra közel 1000 frtot fordítottak a lefolyt ciklusban. Az egyesület munkásságát több alapítvány létesítésével ösmerték el. A bevétel és kiadás a lefolyt évben 2,200 frt 42 kr. keretében mozgott. E summából azonban 1,639 frt 07 kr. a folyó évre pénztári készlet.

— **A nagykanizsai izr. nőegylet** minap rendezett estélyével szép eredményeket ért el. A befolyt tiszta jövedelemből, melyről a múlt hóban számolt el a

választmány, elhatározták, hogy 600 frtot főleg szemérmes házi szegények közt osztanak ki. A határozatot másnap nagyrészt már végrehajtották.

— **A sídfoki izr. nőegyesület** a minap tartotta meg évi rendes közgyűlését a hitközség tanácstermében. A közgyűlést *Ney József dr.*, hitközségi elnök nyitotta meg szép beszéddel s utána *Rónai Adolf* titkár olvasta fel évi jelentését. E szerint az egyesület közel 400 frtot fordított jótékony czélokra. A bevételekből 279 frt tagsági díj és 86 frt templomadomány volt. A vagyon 910 frt. Az évi jelentés helyeslő tudomásul vétele után választás volt, melynek eredménye a következő: Elnök: *Dr. Ney Józsefné.* Pénztárnok: *Reich Samuné.* Választmányi tagok: *Bayer Antalné, Braun Dávidné, Brill Józsefné, Deutsch Józsefné, Fleischmann Ignáczné, Fischer Jakabné, Hecht Izidorné, Löwinger Ignáczné, Grosz Simonné, Reich Farkasné, Salamon Adolfné.* Számvizsgáló bizottság tagjai lettek: *Kohn Mártonné, Krón Mórné, Lurina Miksáné.* Titkár: *Rónai Adolf.*

— **A második sionista kongresszust** megint Baselben fogják megtartani f. é. augusztus 28-ikán, 29-én és 30-ikán.

— **Paszita.** Tudós kis társaság volt együtt f. hó 1-jén *dr. Kunos Ignác*, egyetemi magántanár és a keleti akadémia igazgatójának házában. A jeles orientalista ujonnan született fiát vétette föl ünnepélyesen Izrael szövetségébe, mely aktusnál a komaapai tisztet *Schweiger Márton*, a vaskoronarend és a *Ferencz József* rend lovagja, a komamamáét a jótékonyágáról és jámborságáról ösmert *Deutsch Aranka* urnó, *Deutsch Lajos* özvegye teljesítették. A fölvételi aktus után lakoma volt, melyen talpraesett beszédben köszöntötte a komaszülőket *Szél Mihály* Kisvárdáról, az újszülött boldog nagypapája. Ugyancsak a komaszülőket élte *Strausz Adolf* tanár, az ösmert író. *Schweiger Márton* szép köszöntőben komafiára üritette poharát, *Szabolcsi Miksa* szerkesztő *Kunos Ignác*ra és nejeére. Az ünnepségen ott voltak még *dr. Munkácsi Bernát*, a hírneves nyelvész és a pesti izr. hitközség tanfelügyelője, *dr. Balassa József* egyetemi magántanár és nyelvtudós, *dr. Aczél Endre* író- és az irodalom és tudomány még más jelesei.

— **Az »United Hebrew Charities«** háza. Az *United Hebrew Charities* az amerikai jótékony segítő egyesületek szövetsége, egy rengeteg intézmény, amely most 7 emeletes székházat fog kapni. A telket *Lőh Salamon* vette meg, amelyen 450.000 forinton építik föl a hatalmas épületet.

— **Kitüntetett tanítók.** *Baumgarten Samu* és *Pfeiffer Mór* győri tanítók a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől a következő kitüntetett sorokat nyerték: »Értesültem arról, hogy *Tekintetességéd* már 24 év óta ügybuzgalommal működik a tanítói pályán. Ez alkalmából *Tekintetességédnek* a hazai közoktatásügy szolgálatában kifejtett buzgó tevékenységeért elismerésemet nyilvánítom.« Budapest, 1898. február 25. *Wlassics.*

— **Ezüst lakadalom.** *Kronberger Adolf* dr. barcsi járásorvos, akit messze környéken nagyon tisztelnek, becsülnek, a napokban ünnepelte meg ezüst lakodalját, melyet bár szűk családi körében akart tartani, tisztelői és jóakarói mégis ovációkkal tettek feledhetlenebbé.

— **Gyermekelőadás ipolyságon.** Az ipolysági zsidó elemi iskola növendékei *Spitzer Jakab* tanító rendezésével febr. hó 27-ikén gyermekelőadást tartottak, melyen két ifjusági színmű került bemutatásra és a rendező szavalt. Az előadás a város lakossága felekezeti különbségre való tekintet nélkül megjelent s ott volt többek közt *Czibulya László* alispán, *Berko István* takaré-

pénztár igazgató, *Kovács* főorvos. A tiszta jövedelmet, mely 100 frt meghalad, iskolapadok beszerzésére fordítják.

— **Válasz egy sürgönyre.** A debreczeni zsidó templom fölavatása alkalmából szerkesztőnk a nagy munka és az ország zsidó hitközségeiben szinte páratlanul álló alkotás vezetőjéhez: *Reichmann Ármint* hitk. elnökhöz köszöntő táviratot intézett, amelyre most a következő választ kaptuk:

*Tekintetes Szabolcsi Miksa Szerkesztő Urnak
Budapesten.*

Mult évi irattárunk rendezésénél legnagyobb sajnálatomra és bosszúságomra rájöttem arra, hogy a templomunk fölavatása alkalmából hozzám intézett terjedelmes üdvözlő sürgönyére, melyet előljárási ülésben fölolvastattam, nem válaszoltam, mely mulasztás onnan ered, hogy én a fölavatás után nyomban Abbáziába utaztam és visszatértem után a templom-építési leszámolásokkal oly nagy mérvben elfoglalta voltam, hogy ezen eintézetlen ügy figyelmemet kikerülte, de ha elkésve bár, sietek most kedves kötelességemet teljesíteni és Önnek engem annyira boldogító szives megemlékezéseért és működésemet méltató gyönyörű szavaiért hálás köszönetemet kifejezni. Hitközségünk fejlődésében és előhaladásában Önnek is nagy része van, mert felekezetiünk díszére és becsületére szolgáló szellemi munkájából meritjük mi vidékiek a buzditást és serkentést buzgó munkálkodásra és áldozatkészségre és a míg mi csak korlátolt mérvben, lokális téren szolgáljuk a felekezet ügyét, addig Ön nagy szellemi erejével és hivatottságával az egész ország zsidó felekezeti érdekeit szolgálja fáradhatlan lelkesedéssel.

*Fogadja nagybecsülésem kifejezését, maradván
Debreczen, 1898. február 23-án* őszinte híve

*Reichmann,
hitk. elnök.*

— **Hirsch báróné adományai.** A nagy emberbarát özvegye ujabban a newyorki hajléktalanok menhelyének 12.000 frtot és a bostoni zsidó nőegyletnek 20.000 frtot adományozott.

— **Uj tehetség.** A népszínházban az »Ezer év« minapi előadása alkalmával egy új szereplő *Révi Aurélia* kisasszony mutatkozott be, aki a *Hegyi Aranka* elsőrendű szerepét játszotta. Olyan előd után, mint *Hegyi Aranka*, nehéz sikert aratni és hogy a kisasszony szereplését mégis több előkelő fővárosi napilap színházi referense nem mindennapi dicsérettel emelte ki, ez arra vall, hogy sokat ígérő tehetséget látnak benne. A szereppel járó Repülj fecskémet is maga *Révi Aurélia* kisasszony adta elő hegedűn és evvel a cigány-szerepével is olyan sikert ért el, hogy mesteri játékát a közönség frenetikusán tapsolta meg.

* **Családi és nemesi czimerek,** régi festmények javításait, olajfestményeket, művészi kivitelben eszközöl: *Linhart Vilmos*, arczképfestő műintézete, Budapest, VIII., Hunyady-utca 27. szám (saját házában). Telefon.

* **Egy csinos,** fiatal, háziasan nevelt és művelt leány részére, — kinek 1500 frtnyi hozományán kívül egy maga által készített szép kelengyéje is van, ismeretség hiányában — ez uton szeretnék komolyabb szándék céljából összeköttetést szerezni, olyan nőtlen fiatal tanítóval, kinek véglegesített, ha szerény is, állása van. Nevezett kisasszony szép kézimunkákat is tud. Bővebb fölvilágosítással szolgál *Deák Adolf*, tanító, Léván, Bars m.

* A budapesti erzsébetvárosi bankm. sz. a minap tartotta évi rendes közgyűlését. Az évi jelentés kiemeli, hogy a tiszta nyereség a múlt évről áthozott 235.62 koronával együtt 45,206.07 korona. Az igazgatóság azt indítványozza, hogy ebből 6144 koronát a tartalékalaphoz csatoljanak, miáltal ez 40,000 koronára emelkedik, jutalékokra 357 79 kor., 7%-os osztalékul 24 500 kor. és a társulatok vagyona és hetirészbetétek utáni kamatra 10,405 korona 92 fillér fordítassék, míg a fennmaradó 53,380 korona új számlára vitessék át. A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette.

* A magyar jelzáloghitelbanknak új részvényei, melyek az ez évben tartott rendkívüli közgyűlés határozata alapján adattak ki, tegnap jegyeztettek először a bécsi hivatalos árfolyam-jegyzékben. Az árfolyam-különbség a régi szelvények javára mintegy 7 frtot tesz ki, mely összeg a lefolyt év fölülosztalékának felel meg, miután az új darabok csak a folyó év üzleti eredményében vesznek részt. Amint halljuk, az 1897-ik üzletévre is 24 frank osztalék várható. Ezen osztalék 1894. óta állandó és a részvénytőke 9.6 kamatozásának felel meg. A lefolyt években átlag évi 450.000 frt helyeztetett a tartalékba. A tartalékok azonban a mostani tőkefelemlés folytán 5 millióról 9 millióra emelkedtek és így ezentul el fog esni annak a szüksége, hogy a rendes tartalékok tovább is az eddigi mérvben javadalmaztassanak.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz.

Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. sz.

1898. évi február hóban 703 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 26,533 frt 93 kr. fizettetett ki.

1898. január hó 1-étől február hó 28-áig beirt összes jutalékrészek száma 1360 és a kifizetett nászjutalékok összege 31,327 frt 12 kr.

Legismeretesebb
magyar
gyártmány.

Gőzcséplők

Minden az összes gazdasági gépszakmába vágó felvilágosítással és tanácsokkal, ugyisintén általános árjegyzékkel vagy részletes

költségvetéssel,

szívesen és díjmentesen szolgál.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár
részvény-társulat.

Gyártelep: Budapest, külső vácsi-út 7. szám.

Csimre ügyelni tessék!

HIRDETÉSEK.

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SÁVANYUKUT

KOHN ARNOLD

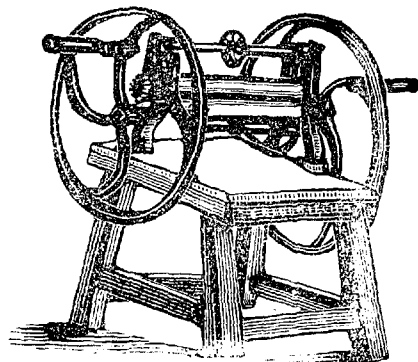
gazdag sirkőraktárát

Budapest, Károly-körút 15. sz.

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a cég jó hírneve.

→ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ←

מצות מאשיענין

Az eddig gyártott maczószegek között a legújabbak, legczélszerűbbek, egyszerű szerkezetűek, könnyen, gyorsan és kitűnően kezelhetők.

Kaphatók:

FRIEDRICH ALAJOS

gépgyárában

VÁCZOTT.

Árjegyzékek ingyen és bérmentesen kaphatók.

HIRDETÉSEKET

jutányos áron elfogad

AZ

EGYENLŐSÉG

KIADÓHIVATALA.

ELSŐ LEÁNYKIHÁZASÍTÓ

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

FIU- ÉS LEÁNYBIZTOSÍTÓ-INTÉZET

BUDAPEST,

Teréz-körút 40—42. szám.

Rendkívüli kedvező tabellák és föltételek gyermekek biztosítására.

Azonnali elhalálozás esetére szóló biztosítás, minden külön mellék- vagy egyéb bélyeg- és kötvény díj nélkül, csekélyke havi részletekre is.

Kiházasítási jutalékokban

1897. évi december végeig öt millió koronát fizettünk ki.

Prospektussal és útmutatással készséggel szolgál az igazgatóság.

Budapest, VI., Teréz-körút 40—42.

Ugyanott ajánlatok is elfogadtatnak.

KÖNYVKERESKEDEÉS

és **HÉBER KÖNYVKIADÓ ÜZLET**

BUDAPEST, Király-utca 8. szám.

Műhímzőintézete az 1885. országos kiállításon, valamint a millenniumi kiállításon első díjat nyert.

Allandó kiállítás a magy. keresk. muzeumban.

Van szerencsém a t. cz. közönséget értesíteni, miszerint a LÖWY M. E. FIA-céle csődtömeggől való alkalmi bevásárlásom következtében 40% árengedményt nyújthatok tisztelt vevőimnek.

Raktáron tartok: mindennemű héber műveket (ספרים) úgy mint:

Hebraicá-t, Judaicá-t, Alkalmi beszédek-et, Folyóiratokat és Tudományos műveket.

לוחות הפעלים

A héber ige- és névragozás tabellái. Módszeresen rendezte és nyelvtani jegyzetekkel kísérte Füredi J., képző-tanár. Ára 20 kr. 25%.

למוד המקרה והלשון

Héber (ABC) olvasó- és gyakorló-könyv. Irta Kircz J., tanár. Ára 20 kr. 40%.

מגלת אסתר.

Magyar vagy német fordítással. Ára 10 kr. — Pergamentra írva 4 frtől 15 frtig.

הגדה של פסח

Magyarra vagy németre fordítva. Ára 10 kr. ספרי תורה új vagy használt 100 frtől 200 frtig.

Hétköznapi és ünnepi imakönyvek finom bőr- vagy bársony-díszkötéssel. Gyapot és selyem סדיתים 2 frtől 50 frtig.

Kiváló tisztelettel, **STERNBERG ÉS TÁRSA.**

Az 1878. évtől fenálló és rituális szempontból az ország minden részében mint legmegbízhatóbbnak elismert »laska« sütődémben, az idén is a legfinomabb laska készül Silbermann Jozsua fő-rabbinak főfőlügyelete alatt.

Kivánatra árjegyzékkel szolgálok. Megrendeléseket a legnagyobb mennyiségben szállíthatok, 5 kilós csomagokban, kivánatra ládában és a legnagyobb pontossággal.

Kiváló tisztelettel **Kolman Béni, Vácz.**

„STAR“

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG, LONDON.

Alapított 1843-ik évben.

Érvényben levő biztosítások:

364.557,850 korona.

Biztosítási alap:

95.168,367 korona.

Az 1894-ik évben az utolsó öt évi időszakra nyeremény-osztalék fejében a biztosított felek közt

12.800,700 korona

osztott szét.

Bármely módozat szerinti életbiztosításokat legolcsóbb díjak és legkedvezőbb feltételek mellett felvesz és felvilágosítással készségesen szolgál

A MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG
BUDAPEST, TERÉZ-KÖRÚT 20

ORMOS FELIX, vezérigazgató.

Referenciát ad a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Specialista
sérvkötőkben

Cs és kir osztr.-magyar és belga kir. szabad.

Kitünt. Brüssel 1893,

arany érem és díszokmányival.

KELETI-FÉLE

s é r v k ö t ő

a legtökéletesebb ezen nemben, nem csuszik, nem gyakorol kellemetlen nyomást.

Ára: egyoldalu 6 frt.
kétoldalu 12 „

Gyáramban készülnek ezenkívül: műtábak, műcezek, műleges fűzők, egyenestartók, járó és nyújtó gépek, gummi göröcsér harisnyák stb.

Megrendeléseket pontosan eszközöl

KELETI J.

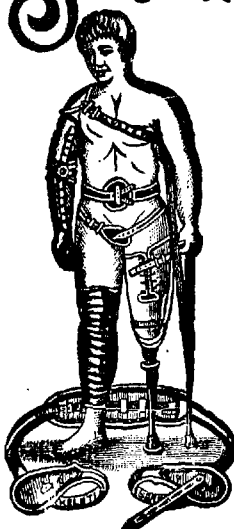
kötészerész és orvos-szabászi műszerész

BUDAPESTEN.

Főüzlet: IV. Koronaherceg-utca 17. sz.

Gyár: IV., Rostély-utca 15. sz.

Nagy képes árjegyzék ingyen, zárt borítékban.

Az Első Magyar **כשר** finom kolbász- és szalámigyár, Budapest, Dob-
uteza 40. szám (saját házában).

Ajánlja kitűnő gyártmányu **füstölthús**-különlegességeit.

Purim alkalmával mint »schlachmonósz« (שלוה מנות) szállítunk vegyes
összeállításban, díszkosárral együtt I. rendű minőségben 2 frt, II. rendű
1 frt 50 kr. kilogrammként.

A szállítás utánvétellel, vagy az összeg előleges beküldése mellett a bel- és külföld
minden irányában, a s z o m b a t kivételével, naponta kétszer.

Annak idején »כשר פסח« árut és minden mást árfőlemelés nélkül szállítunk.

—*— Részletes árjegyzéket kívántra díj- és bérmentve küldünk. *—

M e g h i v á s.

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknak

1898. márczius 13-án, déli 12 órakor saját helyiségében (V., Dorottya-utca 6. sz. a.) tartandó

XXVIII-dik rendes közgyűlésére.

N A P I R E N D:

1. Az igazgatóság jelentése az 1897. évi üzletről.
2. Az 1897. évi számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a megállapítandó osztaléokra vonatkozó indítványa.
3. A főügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség fölössztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak, nemkülönben az igazgatóság és főügyelő-bizottság részére adandó fölmentvény fölötti határozat.
5. A főügyelő-bizottság megválasztása.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, fölhivatnak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, legkésőbb folyó évi márczius 10-éig a társaságnál Budapesten, vagy az Union-Bank-nál Bécsben letéteményezzék. — A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1898. márczius 4-étől kezdve a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1898. február 24.

Az igazgatóság.

Az „Erzsébet” Gőzmalom Társaság BUDAPESTEN,

mely a »PANNONIA« gőzmalom átvétele óta, a husvétli lisztek gyártását folytatja
ajánlja a husvetkor használatos lisztfajtákat

megfelelően

a budapesti gőzmalomok eredeti lisztszámainak, melyek az itteni rabbinátus és különösen főtisztelendő
Pollák Lipót rabbi úr.

s z i g o r u a n r i t u á l i s

fölügyelete alatt készítettnek.

Szives megrendelések a legolcsóbb napi árak mellett fogantatosittanak.

Czim: „ERZSÉBET” Gőzmalom Társaság Budapesten.

Magyar Jelzálog-Hitelbank.

HIRDETMÉNY.

A »Magyar Jelzálog-Hitelbank« t. cz. részvényesei az 1898. évi márczius hó 17-én, déli 12 órakor, a bank helyiségeiben (Budapesten, V., Nádor-utca 7. sz. a.), tartandó

XXIX. rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívtnak.

N a p i r e n d:

1. Az igazgatóság és főügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1897-ik évi mérleg megállapítása és a fölmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása iránt.

A részvények letehetők:

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz. a.) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál.
Bécsben: az Unionbanknál. — Párisban: a »Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France« című banknál.

Az igazgatóság.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár

IGAZGATÓSÁGA

ezennel közzé teszi, hogy részvényeseinek f. évi február hó 19-én tartott rendes közgyűlésén hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéje 600,000 frttal, tartaléktőkéi 800,000 frttal szaporíttatnak a következő módzatok mellett:

1. Kibocsátatik 2000 darab új 300 forintos névértékű részvény.
2. A részvényesek az új részvényekre elővételi joggal bírnak és pedig akképen, hogy hat régi részvény után egy új részvény jár.
3. Minden új részvényért a részvénytőkére 300 frt és a tartaléktőkék javára 400 frt fizetendő; azonfelül 700 frtnak folyó évi január 1-től a befizetés napjáig járó 5% kamatja és a részvények után járó bélyegilleték.
4. Az új részvények a régiakkal mindenben egyenlők, a folyó év jövedelmeiben is részesülnek és az 1899-iki május 1-től járó szelvényekkel vannak ellátva.
5. Részvényesek, kik hatnál kevesebb részvény birtokában vannak, ha az elővételi jogot gyakorolják, részvényutalványokat kapnak, melyek hatanként egy részvényre becseréltetnek.

Főhivatnak ennél fogva mindazon részvényesek, kik az új részvényekre való elővételi jogot gyakorolni akarják, hogy részvényeiket f. évi márczius hó 5-től kezdve f. évi márczius 17-ig bezárólag számszerint rendezett kimutatások kíséretében az intézet pénztáránál (Budapest, IV., Deák Ferencz-utca 7. sz. a.) délelőtt 9—1 óráig lehelyezés végett bemutassák és az átveendő új részvényekre való befizetéseket teljesítsék, mert ezen határidő letelte után, az át nem vett részvények eladatnak és az átvételi jognak későbbi gyakorlása nem érvényesíthető.

Budapest, 1898. évi márczius hó 1-én

Az igazgatóság.

MEGHIVÓ

a „Magyar Asphalt Részvény-Társaság”

1898. évi márczius hó 13-án,

délelőtt tizenegy órakor (Budapesten, VI. ker., Andrássy-út 30. sz. a. helyiségeiben) tartja meg

évi rendes közgyűlését,

melyre részvényeseit ezennel tisztelettel meghívja.

Tárgyrend:

1. Az igazgatóság és a főügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése.
2. Az évi mérleg megállapítása és a fölmentvény megadása iránti határozathozatal.
3. A nyereség fölosztása fölötti határozathozatal.
4. Főügyelő-bizottság választása.
5. Esetleges indítványok fölötti határozathozatal.

Budapest, 1898. február hó 23-án.

Az igazgatóság.

❁ PURIM. ❁

Valahányszor benyit hozzánk ezen pajzán jókedvet árasztó ünnep, mindannyiszor — sajna — a jelenben is ráakadhatunk Haman ténykedésének méltó pendantjaira.

A lélekvándorlás hiveinek végtelen nagy öröme vigan folytatja földkörüli utazását Amaléknek változottságra vágyódó lelke és majdnem minden századnak minden tizedében, hol az egyik, hol a másik országot érintve, majd Antiochus, majd Apion, majd Titus, majd Reccared, majd Vicente Ferrer, majd Torquemada, majd Armlader, majd Rindfleisch, majd Chmelnicky, majd Rohling, majd Lueger, majd Drumont hozzája illő testeit szállja meg.

A »Haman«-ok dicső nemzedéke még mindig nem halt ki.

Purim ünnepének neve elválaszthatatlanul össze van forrva Haman, az első *osztálysorsjátékrendezőnek* nevével, a ki az annyira megvetett, de oly félelmetes néposztály sorsával, a zsidóság életével oly páratlan gonosz játékot mert üzni, hogy végleg megállapított ördögi terve végrehajtásának, az országban lakó összes zsidóság lemészárlásának már csak az időpontjára vala szüksége, melynek kitűzését az urnából kikerülő sors véletlenére bízta.

Mint minden előtte és utána élő Amalékita csemetének, az ő szeme előtt is csak azon czél lebegett főnyereményképen, hogy a zsidóság romjain építse föl saját boldogságát és hatalmát.

De terve dugába dőlt; a sors *fölvitte* ugyan a dolgát, de az általa elért magas polczra még a legbuzgóbb és legambiciózusabb antiszemita sem vágyakozik.

Mindazonáltal csodálatos, hogy Hamannak évezredekkel ezelőtt fölhozott argumentumai még manapság sem évültek el.

Nem halljuk uton-utfélen a fel-felhangzó, Haman lelkéből fakadt vádat: »a zsidó idegen az országban: Megakasztja a honi nép fejlődését. A hazafiság szent nevében el kell nyomni! Nincs érdekünkben ezen idegen testet megtűrni közepünkben?«

A francia csócselék ezt üvölti: Le a zsidókkal! A Szajnába velük! Idegenek, azért nem tisztelik a hadsereget. Idegenek, azért árulók.

Románában a zsidót nem veszik föl a hadseregbe, mert idegen.

Ausztriában a német csehnek, a cseh pedig németnek tartja a zsidót és mindenütt a hazafiság nevében

ütik és üldözik. »A zsidónak csak hibái vannak, ha pedig véletlenül nem vennétek észre, ugy erőnek-erejével fel kell őket találni és a közmegvetésnek prédájául odaadni!«

E jelszót bocsátja ki az amalékita taktika. Amalék nem tagadja meg magát soha.

Első föllépésekor is orozva támadta meg Izraelt. Rátört az óriási seregek betegéből és vénekből álló utócsapatjára, nem törődve a népnek elül haladó hőseivel, nem akarván észrevenni vitéz bajnokait és bátor harczosait.

Amalék a zsidóságnak csak hibáira, gyengéire és fogyatékoságaira ügyel, erényei az ő számára nem léteznek.

Bálák módjára egy telivér antisemitának nem szabad Izraelt egészében, történeti fejlődésében és világhistoriai küldetése szempontjából szemlélni.

Isten ments! Csak egy részét tekintsd meg, a tehetlent és megvetendőt, és annak tulajdonságait általánosítsd, a szerint jellemezd az egész zsidóságot!

Ez Amalék philosophiája és humanismusa.

A középkorban a ghetto sötétjébe szorította Izraelt és avval vádolta, hogy kerüli a világosságot; mellére tüzte azt a lealázó rendjelt és szemére vetette, hogy meg van bélyegezve; elidegenítette a barbarismusnak minden eszközével és ime azt mondá, hogy idegen.

Amalék a jelenben is a barbár középkor képviselőjeként szerepel.

A »hamanizmus« bacillusai megmételtyezik mindenfelé a levegőt és ragályt terjesztenek; Istennek hála, hogy Magyarország földjén, a szabadság erős légáramlatában csakhamar elpusztulnak.

Haman utódjainak ádáz ténykedése aggodalommal tölti el ugyan szívünket, de a hullámvonalakban fejlődő történet arra utal vigasztalóan, hogy Purim és Haman mindenkor együvé tartoztak.

A Hamanok ténykedésének, ha nem is közvetlenül, de Purim jár nyomába.

Örömünk azonban nem ellenségeink vesztének, hanem mindenkor az igazság győzelmének, az el nem maradó történeti igazságszolgáltatásnak fog szólni.

Turóc-Szt-Márton, márczius havában.

Dr. Schwarz Mór
zsidó pap.

Bécsi komédia.

Kétezer és egynehány száz esztendő előtt Pórasz és Modáj egyesült királyságokban született meg az antiszemita typos. Tehetetlen, becsvágyó, ugynevezett államférfiaknak már akkor is létrául szolgált arra, hogy fölfelé szálljanak és Eszter történetében megtaláljuk még a jelszavakat is, melyekkel a mozgalom megindul és fejlődik. Akkor is, mint most, a zsidóság különvadását, csekély asszimilációs hajlamát és akaratát vetették szemére ugyanazok, a kik a zsidót maguktól mindig eltaszították. A typos nem változott és a ki a multon okulni képes, az már ezen sémából is meg fogja érteni, hogy mennyire üresnek kell lennie a különböző vádaknak, ha évezredek át nem változtak, nem mélyedtek, hanem a felszínen maradván, ugyanazon akár egyéni, akár állami, különösen pénzügyi céloknak szolgáltak.

Hanem van a hamanismusnak még egy jellemvonása, mely nem változott és nem öregedett és ez az, hogy Purimban szokott végződni. Ha az antiszemitizmust a zsidóság szempontjából nézzük, föl fogunk benne fedezni egy tragikus vonást, ha azonban a történelem magaslatáról nézzük, a tragikus vonás mögött halljuk Harlekin csörgő sapkáját. Hát hiszen a felültetés büntendő cselekményképen jelentkezhetik, de azért van benne komikum is. Az antiszemitizmus tulajdonképpen politikai fölültetése a könnyenhivőknek. Ez maradt Ahasveros király ő felségétől kezdve egészen a fenséges bécsi népig. Komoly, nagyon komoly dolog, ha a faji és vallásbeli gyűlölet a kormányzati sarkalatos elv jellegét ölti magára, de mégis csak purim-stikli, ha a Graselhuber ur Luegeréhez hasonló empházissal prédikálja a kereszties hadjáratot a zsidó pfaidlerek ellen, a kik megméltelyezik a keresztény szatócsságot.

Az ilyen komikus dolgok azután végzetesekké válnak, ha a félrevezetett tömeg semmi áron sem akar lemondani az általa fölismert igazságokról. Purim van legyen szabad hát mondanom, hogy ez a komikum reám, még akkor is hat, ha a legnagyobb megvetéssel, fölháborodással olvasom a bécsi urak szemén-szedett rágalmait. Ez az általánosítás, melyet a vezérek kerülgetnek, mint a macska a forró kását, vezeti az antiszemitizmust napjainkban a purim felé. Gregorig vagy Strobach uramnak addig magyarázták az ő csálhatatlanságukat, míg végül maguk is esküsznek rá és iszonyuan elbámulnak azon, hogy vannak emberek, kik ezen fölényüket el nem ismerik. Ők itélnek emberek és az állam fölött, még pedig ellenmondást nem türve.

A világ két táborra van osztva: az igazhivők és a zsidók táborára. Ez utóbbi táborba soroztatik mindenki, a ki Gregoriggal vagy Schneiderrel nincs egy nézeten. Iszonyu Moloch ez a tábor. Auersperg herczeg, Philipovich tanár mindannyian zsidókká avattattak már. Zsidó bor, zsidó pántlika, zsidó krumplics mind valamennyinek külön fejezetek állanak rendelkezésére ezen modern államférfiak kodexében. És mégis, bár korunk-

tól nem lehet az invencziót elvitatni, még nem akadt ember, a ki ezt a klasszikus purimstikli földolgozta volna. Képzeld csak, bejön Müllner püspök a színre és a keresztény szeretet nevében igazságot követel minden rangu és rendü ember számára — szemrehányásokkal illeti a vezéreket, hogy hatalmi, önző érdekekből terrorizálják a törvényhozást — ekkor föláll a kis Gregorig és rikácsoló hangon elkiáltja magát: Ez is zsidó! És az egész tábor fölzudul ezen rettenetes vádra. Apagyilkosság, lopás, sikkasztás — ez mind csak sifli ezen bünhöz képest. A keresztény társadalom mindezt elbirja és nem vet rá árnyat. — De zsidó! Hört ihr's wimmern hoch vom Thurm?! Jobb, ha az a herczeg vagy püspök nyomban eltemettetné magát, mintsem ezen iszonyu anathemával terhelve járna a föld hátán. Gregorig uram nem kegyelmez senkinek, a kit ő és elvtársai egyszer megtettek zsidónak, az elvesztette mindörökre a földi és égi malasztot, mert nála van a via, veritas et vita.

És ezek az emberek ezen elvekkel uralkodnak egyik purimtól a másikig. Mindig azt hirdetik róluk, hogy álarczban járnak, hogy tulajdonképpen csak tréfálnak és mihelyt elmúlt purim, ismét nyeregbe ülnek, hogy végigszáguldjanak a világhistórián.

Es a világhistória?! Most ünnepli a maga purimját. Ilyen kis zsarnokok még nem uralkodtak soha egy államon és Clio, a mióta feljegyezi, hogy ez a mikrokosmos idelen mit művel, még soha sem akadt meg munkájában. Most azonban unatkozni kezd már. Utóvégre is nem könnyü dolog végig hallgatni, hogy Gessmann — hogy szidja Dözt-ot, ez pedig Schneidert, Lueger pedig valamennyit — végig élvezni mindezt azon tudatban, hogy ezen ténykedésekre törvények vannak, van az államnak meghatalmazottja, a ki örökdi a »rend« fölött; azon tudatban, hogy van egy milliókból álló kórus, mely »visszazengi« ezeket az expectoratiókat szakadtig.

Clionak is szüksége van purimra — és mi zsidók hiszszük, hogy a bécsi hamanismus is rohamléptekkel siet a komikum felé — a mely ellenállhatatlanul hat. Ha tévedtünk, gondolják meg, hogy purimra készülünk.

Dr. Fleischmann Sándor.

E s z t e r.

— Rege. —

Ósidőben élt egykoron
 Királyasszony Eszter;
 Nagy hatalma, szolgálhadja
 Kincse mint a tenger. —
 Királyasszony Eszter
 Kincse mint a tenger.

Igézetes, ringó léptű,
 Karcu, mint a pálma,
 Nem csoda, hogy belebomlott
 A perzsák királya —
 Aranyhaja árnya
 A királynak álma.

*S mégse boldog a királyné,
Valami csak bántja,
Ifju lelkét a kesergés
Gonddal tele szántja,
Alkonyat s a reggel
Ugy találja könnyel.*

*Perzsa földön felhő támad,
Vihar a zsidókra,
Zsidó házban nem enyhül meg
Apa gyermekcsókra,
Gond az altatója
Nincs, a ki megóvja.*

*Első úr a nagy országban,
Hámán, tör reájuk,
Vérük lesi, azt keresi
Parancsa: haláluk —
Üssön nékik óra!
Halál a zsidókra!*

*S ifju Eszter, a királyné,
Gyászt borít magára,
Sűrű fátyol omlik hosszan
Csillogó hajára,
Ahásvér elébe
Megyen feketébe'.*

*»Én édes királyom,
Üzz el engem innen,
Szerelmedben többé
Ugyse lehet hinnem,
Összetörsz te engem,
Ha megismersz engem.*

*Nem vagyok tiéd már,
Megcsaltalak téged,
Jútszottam a szerelemmel
Árva népem végett —
S most e népet bántják,
Ezt a nyomott, árvát.*

*Add vissza a rongyom,
Örömestebb hordom
Suhogó selyemnél,
Aranyos szövetnél —
S hű szerelmem ára
Népem szabadsága!*

*Kergess hát el engem,
Oh, de szavam szánjad,
S bármerre jársz, mindörökké
Áldás száll utánad,
Üzz el, vess meg, törj meg,
Csak népem ne öld meg!«*

*S Ahásvérus, perzsa király,
— Unokák regélik —
Megtörte a gonosz ellent,
Megalázta vérig —
Üldözte az ármányt
Összetörte Hámánt.*

*Eszter asszony panasz-szava
Örömdallá vállott,
És az öröm az országban
Szerteszéjjel szállott —
Fény lett a sötétből,
Diadal a vérszóból.*

* * *

*Most is vannak Eszterek még:
Zsidó lányok ezren,
Bűvös szemük most is csillog
Drágakőnél szebben,
Keleti virágok
Szépséges leányok.*

*S egyszer-egyszer megjelen még
Mesebeli kérő,
A szerelme, gazdagsága
Aranynyal felérő —
S amit kér cserébe:
Csak a hit a bére.*

*Pirban ekkor így susog most
Sok ujkori Eszter:
»Vigy magaddal, édes párom
Szerelmes sziveddel.
Jól tudok feledni,
A mit vesztek — semmi.«*

*Ósidőben élt egykoron
Királyasszony Eszter,
Nagy hatalma, szolgahadja,
Kincse mint a tenger —
Királyasszony Eszter
Kincse mint a tenger.*

Kiss Arnold.

Jámbor elmékedések.

A hugom ismét zavarba hozott. Még hogy magyarázzam meg neki a Chanuka bibliai, vagy történeti jelentőségét! Ő azt tudni akarja, a mint illik is.

Hát a Chanuka — mondom — a Chanuka egy olyan ünnep, hogy — hogy akkor sok diót meg mogyórót esznek az emberek.

Aztán nyolcz egymást követő estén szép szines viaszgyertyákat gyujtanak meg, a melyeket a gyermekeknek elfujni nem szabad. A szegényebb családok — nem lévén pénzük viaszgyertyára — féldióhéjakba olajat öntenek, valami pamutféléből kicsiny kis kanóczot helyeznek minden dióhéjba és azt gyujtják meg. És a kis lángok pislogása szépen sorban igazán pompás — szóval a Chanuka igen szép és mulatságos ünnep.

Ám az egy cseppet se mulatságos, hogy a fölvetett kérdésre nem tudtam jobb feleletet adni. Hja, rossz a világ. A kit korán kibocsájtottak az apai házból, hol naponkint imádságos könyv volt a kezébe adva, — s a kinek, a mint saját szárnyára kelt, gonosz emberek a Büchner-féle Kraft und Stoff-ot nyomják a kezébe, s a ki végre, az utóbbtól megzavarodva, sok esztendőre

templomkerülő lesz és egyetlen ünnepet sem tart meg, az bizony nemcsak az ünnepek történeti jelentőségét felejt el, de elfelejti azt is, hogy voltaképen miféle ünnepek is vannak följegyezve a Luach-nak nevezett kalendáriumban.

Én ennyire — hála az égnek! — nem juthatok. Ettől megóvnak a — sütemények. Mert a jó Istent dicsérő szent ünnepeket mindenkor meg fogom különböztetni tudni a szerint legalább, hogy melyiken milyen sütemények vannak gyakorlatban ősrégi praxis s boldog hagyományok szerint. Megjavult ember lévén, olykor csendes elmélkedésre ösztönöz a lelkem jobb és nagyobbik fele a szent ünnepek fölött s ilyenkor hatalmasan támogatják memóriámat a sütemények. Egy pillantás a sütemény-világra, biztos tájékozást ad s azt hiszem, hogy a zsidók történetét kellő alaposzággal megírhatnám én is, csak hogy — az isten bűnömül ne vegye! — én csupán sütemények szerint csoportosíthatnám az egyes periodusokat.

Már zsenge gyermekkoromban nem igen láthattam bebizonyított ténynek, hogy a jó Isten épen vasárnap reggel kezdte volna a világot teremteni. Onnan következtetem, mert én nem a hetedik napi pihenőért, hanem kizárólag a *fonott kalácsért* vártam mindig a szombatot.

S azok a kedves pénteki esték! Köny szokik szemembe, ha gondolok reájuk. Két szál gyertya előtt összehajtott kezekkel csendes imát rebegett jó édes anyám; majd apám elé járultunk kis testvérek kor szerint, áldását veendő. S visszafojtott lélekzettel, néma áhitattal néztem mindmegannyiszor a fonott kalácsra, mely ezután ünnepélyesen fölszeletett. A reszeltés leves s a libaprólék még ma is legőszintébb lelkesedésem tárgyát képezik.

Bizony elég hiba, ha valaki csupán a színházi premiérékért tartja evidenciában a pénteki estéket.

És azok a péntekről szombatra szolgáló éjszakák! Oh, én gyermekkoromnak édes álmái, hová tüntetek! Nem jártatok ti olyan lázzal, mint a későbbiek, melyekben a dicsvágy festett ködből szőtt képeket; nem, ti csendesek és boldogok valátok s az elszenderült gyermek mosolyogva élvezheté előre a szombati reggelit, a két-három ujjnyi magassága négyszögletes tésztaneműeket, melyek édes turót rejtettek bensejükben. A turó körül mindent megettem a kávé mellett, de a turót magát a kávé utánra, utóljára hagytam. A kuglófot ilyenkor nem is méltattam érdeme szerint, azt, ugyszólván, csak kegyelemből ettem.

Szombat este rendszerint gyászoltam a kalács eltűntét a derült láthatárról. Legtöbbször ugyan még kedden is volt valami maradék belőle, de abból én már nem kaptam, az az édes apám kizárólagos gyönyörűségére rezerváltatott, ki akkor tanított meg leg-hathatósabbban a legnagyobb erényre, — a lemondásra, a mikor előttem ette meg. Válgék egészségére a jó öregemnek.

Óriásilag tiszteltem az új esztendő ünnepét. Akkor mindig új nadrágot is kaptam s akkor a fonott kalács fölé mák is vala hintve s hófehér belében sporadice apró szőlők is voltak található. És nem is egy napig, mint a szombat, hanem — akkoriban legalább — eltartott két napig. S azok a reggelik és ozsonnák! Nem turós süteményeket — óh nem — sokkal nemesebb eledelt adott édes anyám a kávéhoz, vagy a tejhez. Írós vajjal erősen szaturált papir vékonyságu tésztalemezekből összekonczipált sütemények voltak azok, merészen emelkedve, közbe hézagokat hagyva, úgy, hogy

összemorzsolódtak, ha valaki szentségtelen kezekkel gyöngédtelenül fogta meg habnál könnyebb minéműségüket. És azok a tallér, csillag, érdemrend stb. formájú, remek geometriai ismeretekkel kigondolt s egy-egy eszmét képviselő apró csalátkeg! Még ma is látom lelki szemeim előtt mindegyiknek közepén a mandulát, diógerezdet, vagy a fehér, avagy piros prominézli cukrot!

Husvétkor azonban rendesen perbe álltam a gondviseléssel. A pászkát gyűlölve, villával ettem a szósz. Nézetem szerint a husvéti porhanyós sütemények ki nem állhatják a versenyt semmi más ünnep süteményeivel és semmi ellentétes valláserkölcsei elmélet nem ingathatja meg ebbeli szilárd meggyőződésemet.

Ah, de a *purimi sütemények* előtt minden cukrászda pirulni kénytelen! Istenem, azok a — kindlik! Hány Purim telt el s én nem láttam egy szálat sem a sütemények e királyának általam ismert két neméből, a mákosból s a még sokkal jobb diósból! — Oh ha — feleségem volna! Egy szép, egy kedves, a ki — de csitt! Szorongó kebellet kívánok jó étvágyat az értekezésem boldogabb olvasóinak és csupán egy remény melenget, hogy t. i. e lapok szerkesztője honorárium fejében küld vagy két szálat a saját uri asztaláról s ha lehet — kérem szépen — a diósból!

Gerő Károly.

Purimi sütemények.

Olyan sokszor és annyit irtam már róla és megint elől kezdem. Jól esik a reá való emlékezésben is vájkálni. Az emlékezés pedig ki-kiujul, a mikor hatodrendű traktérok és bizonytalan rendeltetésű kávémérések kirkatában megjelennek azok a csipedett-hasu, barnapiros pólyák, a miket »kindli»-nek kereszteltek a héberék.

Egyebütt nem dicsekednek már velük, hanem ha suttymban. A különféle fölfujtak, hachek és crême-ek sokkal divatosabbak. Azt hiszem, stilszerűbbek is. A kindlikkel együtt sok minden egyéb divatját multa, a miről úgy Esztertajneszkor — ad notam bőjtí prédikáció — el lehet morfondirozni.

Nőink ma is szépek, a miként Eszter a Hadasza, a ki Ahasverus perzsa király megszorodott szívét vigasztalta. Eszter után szabadon — ők a vegyes házasságtól sem nagyon irtóznának (főképpen koronával). Hanem ha egy Haman támadna, a ki elpusztítaná Mordechai véreit, kevés Eszter akadna a megszabadításukra. Fi done.

Nőink t. i. elszakadoznak az ő véreiktől. Nem olyan szív szerint való elszakadás ez; csak a helyzetből folyó. Az összekötő szálak, a miket nem erősít semmi, sőt minden bontásukra törekszik — málladoznak. Ha valaki elszakítja, még jól is esik — az érdekeltnek. A kindliről lehámlott az összekötő pólya és szertedüledzik az édes tartalma: fekete mák, barna dió, piros és fekete szőlő, meg a fehér cukor.

Idők járása szerte hordja az alkotó részeket. A mi jó, másutt talál rendeltetést és a nemes szívü hülyeknek sok dicséretes dolga akad a pólyán, a házon kívül. Otthon a pólya ringyes-rongyos, kívül a töltelék: az örökölt tartalma meg idres-bodros.

Az ajándékozás, a mint irva vagyon, most nem ünnepekre marad, hanem folyik esztendőn által. A »slachmonesz« nem a purim kiváltsága többé. A dolog kevesebb, a mulatás több, már t. i. az asszonyoknál, mivelhogy a »kaparj kurta« most csak a férfiaknak szól.

Dolog nélkül pedig elcsapong a női képzelet és idegen isteneket keres. Talál is. És a ház benépesedik jourokkal és házibarátokkal, dinom-dánommal, hejehujával.

Már még a purim is nem egy-két nap többé, hanem öt-hat hét, a melyet nem a »megilla« és a »luach« állapít meg. Purimra, a mikor vigadozni kéne, s a mikor a tudósok is mélyebben nézhetnének a pohár fenekére, — most bőjt esik. Ez az igazi — »Esztertajnesz« modern köntösben.

Dehogy gondolt ilyenre annak a 127 országnak a zsidója, a kit Eszter királyné szabadított meg s a minek ünneplésére, nem bőjtjére, szolgálta a purim.

De a tézta érdemrendek is divatjukat multák, a miket kitüntetésül purimra szép vagy kedves női kezek szakgattak. A gomblyukak egyéb rendekre éhesek. Nem női kezek szakgatják azokat, de a király személye körüli miniszter. Hiszen szép, derék egy dolog az ilyen; ám nem áll ellentétben a tézta-érdemrendekkel. Valamikor Spanyolországban is kaptak ám eleink királyi kitüntetések, mégis ugyanott tudtak, mikor ugy fordult, halált is halni hűlükért. És elmentek a tézta-érdemrendekkel messze idegenbe és négyszáz éven át sem tudták teledni, a mi jót királyaik tettek velük honukban.

Ah, a modern érdemrendek, a mik nem téztaból valók, rideggé, barátságatalanná teszik az otthont. Utánuk törtet mind a hány, künn a házon kívül. És feledik, hogy otthon is volna. Az édesség, a mi a téztaérdemrendekhez kell; a liszt, a miből ragasztó pép lesz; a tojás, a mi megdagasztja: mind egyebütt keres hivatást. Talál is, hizelgés, dörgölődés és nagyralátás formájában, de nemes cselekedetekben is. Az érdemrendek pedig nem divatosak többé purimkor, a mikor jól esik majszolni; avagy borkocsolyának. És nem ötlet és nem tréfa ered meg miatta, hanem szinte marakodás. És nem szabadság, hanem szolgaság és leigázás jár nyomában, nem úgy mint mikor Eszter királyné Achaszvéros királyi férje elé járult . . .

A leveles tézta, a flódni szintén ritkaság ma. Kompakt, nehéz egy étel, tehát divatját multa. Az egyazon tézta levelei között nem fér meg többé a különféle töltelék. A lekvár, a minek fölül a helye, nem fogadja társul a diót, mákot, almát — ámbár azok rétegenként elférnének alatta. Külön szakad mindenik és külön téztaba burkolózik. Modernebb ez így most. Csak az öregek csináltak oly bolondságot, hogy egy egész étlaprészt fogtak együvé s ugy tartották: minek külön-külön vesződni minden tétellel, mikor azok együtt is szépen bekebelezhetők? Az öregek azonban egyebekben is ilyen jó bolondok voltak. Összefogták mindazt, a minek rendeltetése egy — és ez volt az ő kompakt-ságuk s ebben voltak ők az a nehéz étel, a mit nem olyan könnyű elemészteni. Ma nem kell nehéz étel, csak hab és könnyűség, mert embertársaink gyomrai megromlottak s külön-külön is alig veszik be — a mire szükségük van. Pedig hát nem az utolsó dolog volt, a mikor az egyik töltelék ize átszivódott a téztaba a másikba és izesebbé tette azt. Volt az olyan inycsiklandó, mint a mai fölfujtak. De nini, talán a fölfujtak estek rosszul a gyomroknak, azok rontották meg emészthető képességüket s azok járatták le a flódni korszakát.

Maskara, no ez is hozzátartozott a purimhoz. Egy napra, egy estére csak álarczát öltöttünk és — bolondoztunk. Milyen vidámak voltak azok az esték! Ekkor a tudósok is jobban nézhettek a pohár fenekére — senki tőlük ezt rossz néven nem vette. Ma esztendőn át nap-nap után álarczot viselünk, bolondozunk, hóbortoskodunk;

elszokunk a kindiktól (és pedig nemcsak a süttötektől); el a téztaérdemrendjeltől, a mi olyan dicső jutalom az otthonban; el a flodniktól, a mik olyan nehezen emészthető, kompakt ételek . . .

*

Látjátok hiveim szemetekkel — egy napra talán, a melynek emlékezetében most vájkálok, az egész esztendői maskara után most le kellene tenni az álarczot. Ha megfordult a világ, legalább így különböztessük meg a purimot — a többi bolond naptól **Haber Samu.**

Gyöngyszemek a talmudból és midrasból.

— Forrásokból szedegeti: Szabolcsi Miksa. —

100 denár, mit magad szereztél, többet ér, mint 1000 denár, mit örököltél.

*

A ki a rágalmazót meghallgatja, a második rágalmazó.

*

Némely országnagyok mindenhol keresik a nép lázadásának okát, csak épen ott nem, ahol megtalálnák: nem keresik az üres hombárokban.

*

Mózes, hogy az égben járt, nem evett és nem ivott; az angyalok, hogy Ábrahámnál jártak, ettek is, ittak is. Tanuld ebből azt, hogy az ember mindig környezete szokásainak tartozik hódolni.

*

A Teremtő több tapintattal, finomabb érzéssel és jobb izléssel ruházta föl a nőt, mint a férfit. Fordítsa ezt az asszony háza javára és ügyeljen férje és gyermekei ruházatára. A férj, ki lomposan öltözködik, vagy szakadozott ruhában jelenik meg a tanácsban (ma ugy mondanók: a kávéházban, a klubban), feleségének állít ki rossz bizonyítványt.

*

Asszony helyett többször találjuk a Szentírásban ezt a kifejezést: a ház. A ház az asszony, az asszony a ház. Asszonynyal ház a sátor, asszony nélkül pusztá falak tömege a kastély.

*

Szint, meleget, világosságot az asszony ad a háznak; otthonná a négy falat csak ő avatja.

*

»Ne engem ünnepeljete (szólt a nagy rabbi Akiba tanítványaihoz), hanem Kalba-Szebua leányát (ki felesége volt). Ha vannak érdemeim, azokat neki tudjátok be.«

*

Vigyázz, hogy bele ne vigyél a házadba, valamit az utcza sarából. Küszöböd előtt állj meg; rakd le a fegyvereket, mikkel künn küzdesz; tisztítsd meg magadat a haragtól, az indulatos-

ságtól és minden rossz érzelemtől, mely odakünn erőt vett rajtad. Szenteld meg magadat és akár csak Isten házába, ugy lépj családod körébe.

*

Ne kicsinyeld a hasonlatot (másál). A hasonlat a hid, mely a fogalomhoz vezet. (Más helyen ezt olvassuk a másárlól: A mécsnek magának nincsen értéke, de segítségével mégis megtalálod az elejtett drágakövet, melyhez különben a sötétségben nem juthatnál. Olyan mécs homályos helyek értelmének, rejtett fogalmak megtalálására a másál.)

*

— »Össze fogok véled veszni a hajósok előtt«, szolt nagy titokban a hajón utazó kalmár fiához. És így is lön. »Kincseim miatt mennyit boszantottál már«, szolt aztán haragosan és ugy, hogy a hajón mindenki hallotta és ezzel kapta kincsesládáját és mindnyájok szeme láttára a tengerbe dobta. A hogy partra szálltak, a kalmár panaszt tett a bírónál, hogy kincseit a tengerbe kellett dobnia, mert megtudta, hogy a hajósok meg akarják ölni, hogy a kincseit megkaparinthassák. — »És hol tanultad azt a nagy bölcseséget, kérdezé csodálkozva a bíró — hogy meg volt benned az a nagy erő, hogy kincseidtől magad foszszad meg magadat, hogy még nagyobb veszedelemtől menekülj?« — »Salamon királytól« felelt a kalmár, »ki azt tanítja Koheletben, hogy a gyűjtésnek meg van a maga ideje, de van olyan idő is, amidőn az válik javunkra, ha a gyűjtöttéket szét-szórjuk.«

*

Csak az, a ki idegen földön él, ösmeri igazán azt a csodás érzést, melyet az Örökkévaló az ember szívébe a szülőföld iránt oltott. A szülőföld kopár mezeje szebbnek tetszik, mint az idegen ország paradicsomi kertje; a szülőföld kenyere kívánatosabb az idegen ország kalácsánál; a szülőföld viharja kedvesebb az idegen ország szellőjénél és a nyelv, melyen dajkánk altatott, ó mennyivel szebben hangzik fülünknek az idegen ország legszebb muzsikájánál.

*

A legszebb a foglalkozások között a gazdálkodás. (Más helyen ezt olvassuk a talmudban: A messiási idők legszebb áldása az lesz, hogy földmivelő lesz minden ember.)

*

Aki a gabna és élelmiszerek árát mesterségesen fölhajtja, számolni fog ezért a bünéért az Ur trónja előtt.

*

Bolond kakas, azt hiszi, hogy azért virrad, mert ő kukurékol.

*

Aki elhanyagolja testét lelkéért, csak olyan bünt követ el, mint az, ki elhanyagolja lelkét testéért. (A talmud ebben a sentenciájában azok ellen a rendek ellen fordult, melyek a test előlését hirdették a legmagasabb erénynek. Magát az Örökkévalót csufolja meg, olvassuk más helyen a talmudban, ki teste épségére, tisztaságára nem ügyel. Írva vagyon: Isten a maga alakjára teremtette az embert. Ezt az isteni alakot elgyötörni, elrutítani, elhanyagolni sértés Isten szent felsége ellen.)

*

... a fölfogástól függ. Ruben kétségbe esik a világ sorja fölött, hogy még a rózsák sem nélkülözik a tüskéket, Simon meg dicsőnek találja ezt az életet, hol még a tüskék körül is rózsákat találunk.

Versmagyarázat.

— Hogy értsük Mózes tanítónk e szavait: »... és hazudni fognak te rólad (Izraelről) ellenségeid, te pedig magaslataira hágsz«? (Mózes 5. 33. 29.)

— Én ugy magyarázom, hogy Izrael ép akkor lesz erős és nagy, mikor ellenségei már azt hiszik róla, hogy nincs is. Ha annyira elnyomják, hogy már létét is kezdik tagadni ellenségei, még csak akkor éled föl igazán; mert Izraelt ép az elnyomás vezet vissza Istenéhez, tiszta erkölcsihez; tehát ép az elnyomás teszi nagygyá és erőssé, míg más népeknek az elnyomás a megölője.

— Én meg így értelmezem: Az, hogy ellenségeid hazudnak róla, mutatja, mennyire magasan áll Izrael. Csak hazugsággal támadhatják meg; ha igazat mondanának róla, nem is vádolhatnák.

— Én még másképen fogom föl Mózes szavait. Hazugság alatt hízlegést értek, mert a hízlegés hazugság. Ha tehát hízlegnek Izraelnek ellenségei, akkor Izrael az ő (az ellenség) magasságait járja (magasság alatt a magyarázó itt a bálványimádás helyét érti), de elhanyagolja a saját templomát, a maga egy igaz Istenét. Izraelt a hízlegés könnyen elcsábítja. Elcsábítja és fölösztatja. Gondoskodott azért róla az Örökkévaló, ki Izraelt fönn akarja tartani örökké, hogy ne igen hízlegjenek neki ellenségei.

—

Tréfás magyarázat.

»Kiemeli a szegényt a nyomorból és a nyájhoz hasonlónvá teszi a családot.« (Zsoltárok 107. 41.) Mi összefüggés van e mondat két dolga között? — Van összefüggés. Mig szegény az ember, kicsiny a rokonsága. Ha Isten a szegénységből kiemeli, ezzel a csodával egyidejűleg rendesen másik

csoda is történik. Innen is, onnan is, mindenünnen jelentkeznek rokonok és idővel egész nyájja nővi ki magát az imént pénzben és rokonokban egyaránt szegény ember családjá.

*

Hogy az Örökkévaló megteremtette a vasat, zokogás hangzott végig az erdőn és minden fát reszketés fogott el. »Ne aggódjatok, gyermekeim«, vigasztalá őket az erdő szelleme, »ha nem adtuk neki a nyélre valót, nem árthat néktek semmiféle fejsze.

Egynémely ünnepekről.

— Régi héber elbeszélés után. —

Híres rabbi volt Salamon,
Bölcs község papja,
Ura volt a tudománynak
S szegénységnek rabja.
Egyre írta, hogy így meg úgy,
Éhen hal majd végül,
Hiveinek nincsen lelke,
Szivük pedig jégből:
Nem becsülik tudományát
Bálványuk: bor, kártya
S tekintélye nagyobb annak,
Ki a szappant gyártja.

Addig írt így az én tudós barátom,
Míg így szóltam: megnézem már, hadd látom?
Hiszen, hogyha soká késem: éhen vesz.
A mi oszt' rám szörnyűséges szégyen lesz.

S hogy éjjel községébe érek,
Fogadómban majd megész a méreg:
Szobám alatt szörnyűséges láрма:
Hadd megyek le! úgy sem alszom már ma.

Nagy teremben mulatnak:
Szemek, arczok gyuladnak,
Asztal végén szónok áll,
S jó kedvében szót dobál:

Még egyszer azt mondom: nincs rabbinknak párja,
Tudomány és vallás ösvényeit járja,
Ötven éve innmár, hogy községünk papja:
Süssön tehát rá a boldogságnak napja!

Ez ékes beszédre felhangzik az éljen,
En pedig nem tudom: mündest mire véljem!
Salamont ünneplik, Salamont dicsérik,
Mennyország kincseit mind neki ígérik,
O érette isznak, ő érette esznek . . .
No, ugyan itt rabbik éhen alig vesznek!

Ugy, a hogy gondoltam, meg is mondtam másnap:
Panaszos levelet írj ezentul másnak!

Salamon hallgatja, hallgatja beszédem,
Gyönyör fény villan meg ajakán, szemében,
S hogy bevégezém végül s feleletre vártam,
Mosolyogva mondta: »Egyszer ép így jártam:

»Szép menyecske jött el hozzám
Nagy panaszzal ajkán,
Nagy bajánál, mondja sirva
Nincs is nagyobb baj tán:
Férje esze nem jár máson,
Mint iváson, mulatáson,
Vig fizkökkel dözöl, tombol,
Ő vele meg mit se gondol . . .

Hogy szóljak urának, elmentem hozzájuk,
Hát, ime vendéggel van teli szobájuk
S hogy szemem' csudára újabb csuda érje:
Gazdasszony mellett ottan ül a férje,
Felleköszönti, mert hogy éve mult ép annak,
Hogy mint férj és asszony együttesen vannak!
Erre aztán isznak, erre aztán esznek,
Bő keleti vagyon mindenféle szesznek;
Férjem uram egyre asszonyának bökol,
S dicséretét zengvén, ki nem fogy a szöbol.

S hogy az asszony harmadnapra
Panaszszal jön elébem,
Összehuzott szemöldökkel
Rája szólok keményen:
Ha tréfálni szeretsz, lányom,
Bolondot tarts magadnak:
Láttam mindent . . . most már tudom,
Hogy hihessek szavadnak!

Busan néz az asszony s így válaszol nyomban:
Nincs tréfához kedvem, igazságot mondtam:
Azt a lakzit, hidd el, nem rendezte értem,
En ő tőle nem hort, szeretetet kérem,
Am az esze mindig mulatáson jár csak,
Ha egy napig józan, alkalomra vár csak,
Ezért csapott lakzit házasságunk napján,
Üzletet és dolgot szabadjára hagyván:
Urügy voltam, nem más, hazug czégér voltam,
Akaratom ellen más szekerét toltam.

Igy szólt az asszony . . . Elég volt, ha érted,
Azt a hühöt tegnap rossz mértékkel mérted!
Gondolj a mesémre, hogyha el is válunk:
Jubileum-ünnep meg nem szünik nálunk!
Nem egy ember hírét csak ilyenkor halljuk,
Bár azt úgy egymásnak mindég be se valljuk!
S hozzája nem egy úr legelőször szól csak,
Hány van, ki először akkor lakik jól csak,
Megvetette addig, dicséri most édig
S kedvéért egy asztalt maga eszik végig!
Félszázados éhség, így jut teli tálhoz,
Sok lenézett skribler, veregetett vállhoz!» . . .

. . . Szégyenkezve mondtam: Érttem rabbi, értem,
S a mint az már állik, bocsánatot kértem . . .

Roboz Andor.

Friedmann, a szocialista.

Goldstein Ármin ur cenzor az »Adakozzunk« fillér-és korona-szövetkezetenél. A censorság nagy méltóság. Tekintélynek tisztelik a hitelkérők, a szövetkezet tisztika, de kiváltképen a szövetkezet szolgálja.

A hitelkérők kihallgatásra járulnak Goldstein ur elé. Kölcsönért folyamodtak a szövetkezethez. Tudják, hogy Goldstein ur szavától függ: megadják vagy elutasítják-e a kérést.

A tisztika a censorban a nagy tudóst honorálja szövetkezeti értelemben. Goldstein ur tud mindenről. Tudja, hogy a tőzsdén minő a hangulat; tudja, hogy micsoda újabb emissió készül a bankoknál; tudja, hogy a Lógody-utczában mennyit ér a telek négyszögöle. Ismeri a fővárosban minden emberfiát és tudja, hogy a Notheim Ármin és társa czég beltagja, Notheim Ármin, mennyi hozományt kapott; van-e kilátása örökségre és tudja azt is, hogy a Nádasfalvy már megint boutont vásárolt a feleségének.

A szövetkezet szolgálja imadja Goldstein urat. Egyetlen a censorok közt, a ki borraivalót ad neki. Őt krajczárt és egy ígéretet. Az ígéret a nagyobb. Mert többet ér őt krajczárnál az a biztatás, hogy a szolgának legközelebb emelni fogják a fizetését. A dolog huzódhatik (a mint huzódik is négy esztendő óta), de egyszer csak beüt. A Goldstein ur mondja, hogy beüt.

A censorok — így nevezik a bírálókat magyarul — összeültek. A szövetkezeti titkár kibontja a hitelkezők lajstromát, a tudakozó irodák értesítéseit.

Tizenegy censorból, kik a zöld asztal körül ülnek, egyszerre pattan ki a szó.

— Nem kezdhetjük a tárgyalást. Goldstein ur nincs itt.

— Itt lesz azonnal. Megbiztam, hogy Friedmann Ábrahámról, aki kétszáz korona kölcsönt kér, szerezzon információt. — Mondotta a titkár.

A szolgálta bedugta a fejét a félig nyitott ajtón, a mely a pénztári szobából nyílt a gyűlésterembe.

— Jön a Goldstein ur.

Goldstein ur belépett. A titkár köszöntötte, a censorok egészsége felől tudakozódtak. Nagyon megnyugtatta őket, a mikor Goldstein ur kijelentette, hogy egészséges, csak a nátha bizsergeti az orrát.

— Kenje be faggyuval, szól az egyik censor.

— Használjon sósvizet, javasolta a másik.

— Lábfürdő, lábfürdő! Ez az egyetlen orvosság. Goldstein ur megköszönte a sok tanácsot. Jól esett neki a censorok érdeklődése, amit mosolylyal jutalmazott.

— Térjünk a tárgyra! szól Goldstein ur s komolylyá változott széles, derült ábrázata.

A titkár széles papírlapról olvasott:

— Friedmann Ábrahám, budapesti lakós — lakik Hernád-utca 119 — 200 korona kölcsönt kér. Kezesei: Kohn Márton libaaprolék-kereskedő és Steiner József szatócs. Goldstein ur lesz szíves megadni az információt Friedmann Ábrahámról.

Goldstein ur kivette a zsebkendőjét, megtörülte homlokát, szemüvegét az orráról a homlokára tolta és kétszer köhögött.

A köhögés hirdette, hogy Goldstein ur alapos információt szerzett, s nem lesz érdekesség hijján az előadása. A mint hogy nem is volt.

— Információimat — kezdte Goldstein ur — a hitelkérőtől, magától Friedmann Ábrahám urtól szereztem. Két nap előtt ismerkedtem meg véle az Erzsébettéren. Pipázott. Nagyon érdekes ember. Fekete ruhában jár s a cipőjén kalucsnit hord. Azt hiszem, lyukas a cipője s kalucsnival betakarja a folytonossági hiányt. Nagyon szeretek az Erzsébettéren ülni, kivált ha a nap süt. Az Erzsébettéren rendesen jobban süt a nap, mint az utcán. Tudja az Isten, miért? Letelepédtem a támlaszékre egy ur mellé. Még akkor nem tudtam, hogy ez az ur: Friedmann Ábrahám.

— Nagyon szép időnk van! Kezdtém a társalgást.
— Kinek szép, kinek csunya. A hangulattól függ, válaszolta az idegen.

— A Réaumur 5 fok meleget mutat.

— Azt hiszi ön, hogy Réaumur sohse hazudik? Az emberek hazudnak s Réaumur is csak ember.

— Bocsánat, szoltam, de úgy látom, hogy ön tájékozatlan ezen a területen. Réaumur nem ember, hanem egy keskeny üvegbe szorított higany.

— Hát legyen higany!

Érdekelt az idegen. Nyers modorával ellenkezik jóságos szelid arcza. Mert én ismerem az embereket. Láttam már sóchetet, a ki elfordult, mikor a csirkét saktolták és ismerek vadhuskereskedőt, a ki irtózik a vadászattól.

— Van önnek becses családja? kezdtem újra a társalgást, rövid szünet után.

Megfogtam az emberemet. Nem az embert, a lelkét.

Felém fordította a tekintetét. Láttam, hogy két kővér köny iparkodik a szeméből kifelé. Révedező hangon mondotta:

— Friedmann Ábrahámnak, uram, nincs családja. Friedmann Ábrahámnak nincs senkije.

— Friedmann Ábrahám! kiáltottam meglepetéssel. Ugyanaz a Friedmann Ábrahám, a ki a Hernád-utczában lakik.

— Ugyanaz.

— A 119. számú házban.

— Ott. És kitől tudja?

Csaknem elárultam. A kötelességtudás lefogta a a számát. Küldetésem volt, hogy információt szerezzek arról az emberről, a kivel találkozót közvetített a véletlen.

— Uram, folytatta Friedmann, ön most már tudja, ki vagyok. De nem tudja, hogy ki voltam. Birtokom volt Szabolcs vármegyében. Nyolczszáz holdat szántottam buza alá. A magam nyolczszáz holdját. Volt családom. Szép feleségem, két szép gyermekem. Szép feleségem, két szép gyermekem meghalt. Három esztendeje siratom őket. Nagy bánatomat borba temettem. Eladtam a birtokomat s a pénzem javarészét oda adtam kölcsön, olyan embereknek, a kik azt soha vissza nem fizethetik. Írás nélkül adtam. Nincsen már nekem senkim. Hadd legyen azoknak, a kiknek se feleségét, se gyermekeit nem vette magához az Isten. Egy hét előtt levelet kaptam az egyik adósomtól, hogy nyomorral küzd. Küldjek neki még száz forintot. Friedmann Ábrahám nem mondhatja azt, hogy nem ad. Ha nincs magamnak, kérek kölcsön ott, a hol adnak. És adni fognak, mert addig kérek. És ha nem adnak, összekoldulom tizezer embertől krajczáronként. Nem ismerem önt, de tudja meg uram, hogy Friedmann Ábrahám...

— zokogva végezte szavait — és ha nem tudom megszerezni koldulással, leszek szocialista, leszek anarchista.

Fölkelt. Ott hagyott.

Aczél Endre.

